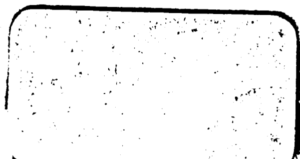

UC-NRLF
$B 179 145

BERKELEY
LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA

57

ZABAVNA KNJIŽNI

„MATICE HRVATSK

SVEZAK CCLXVIII. - CCLXIX.

IZ SLAVENSK RODBINE.

PJESME.

PREVEO IH

IVAN TRNSKI.

U ZAGREBU 1904.

IZDALA „MATICA HRVATSK

ZABAVNA KNJIŽNICA

„MATICE HRVATSKE“.

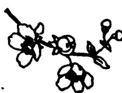
SVEZAK CCLXXX.-CCLXXXI.

IZ SLAVENSKÉ RODBINE.

PJESME.

PREVEO IH

IVAN TRNSKI.

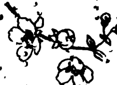
U ZAGREBU.
TISAK DIONIČKE TISKARE.
1904.

IZ SLAVENSKE RODBINE.

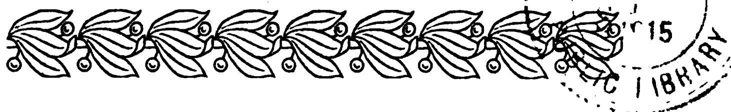
PJESME.

PREVEO IH

IVAN TRNSKI.

U ZAGREBU.
IZDALA „MATICA HRVATSKA“.
1904.

SLOVENSKE.

Putnik.

(Potočnikova.)

Zaputio sam gorom nut,
Poviknuše mi: sretan put!
I kamo svrnem okom zriet,
Zabielio se novi sviet.

I ovud sunce kruži krug,
Zeleni mi se dô i lug,
Al doma sunce ljepše sja
I ljepša mi je zelen sva.

I ovdje cvate cvieća šar,
A po njem zuji pčelin mar,
Al ljepši u nas cvieću gled
I još je sladji pčelin med.

Gradova, sela ima svudj,
A nedrag mi je jezik tudj,
Ne poznam nikog, tudj mi i hram,
U množtvu svieta ja sam sâm!

Oj, gdje je drag mi doma kut,
Gdje krasni mi je jezik čut,
Gdje žive mili brat mi i kum,
Gdje drage mrtve krije hum?

Oj, gdje si? uzdišem si sam,
Oj, braćo, gramzim opet k vam!
I želim, da se stvorim ptić,
Da mogu brže doma stić!

Žicama.

(Prešernova.)

Zujte, žice mile, glasne,
Pjesmo, javljaj tužni vaj,
Srca boli preužasne
Nemilosnoj dojavljaj.

Već mi lice venut uze,
Zjenice mi gasnu već,
Obliše me gorke suze,
Što ih ljubav sili teć.

Iz dna srca žive želje
Podire se uzdisaj,
Odbjeglo me sve veselje,
Svakoj mi je sreći kraj.

Svud uza se poteže me,
Kud se kreće drag joj lik,
A ljepoti svako vrieme
Njezinoj sam poklonik.

I nek znade, da bi žice
Pjevale joj rado još,
Umukle bi vjekomice,
Bude l' dragin odziv loš.

Tako, žice, tužan dajte
Njoj doglaste udes moj,
Hladno srce razdragajte,
Smilio se ne bi l' njoj!

Pod oknom.

(Prešernova.)

Mjesec sije,
A bat bije
Trudni, kasni, noćni sat;
Jedva znane
Srca rane,
Ah, ne dadu meni spat.

Ti si kriva,
Željo živa,
Nesmiljena draga, oj!
Ranjavaš me,
Osvajaš me,
Ne daš prosnut čas mi koj.

Obraz mili
Tvoj me sili
Na te mislit dan i noć;
Uzdišuće
Srdce vruće
Vazda želi k tebi poć.

K oknu pridi,
Tko te vidi,
Tko, već samo zviezde kries?
Daj s' ukaži
I ublaži
Moje muke silni bies!

Daj se skani,
Rukom ma'ni,
Bojiš li se reć mi što!
Sat već bije,
Tebe nije,
Žalostno je po me to!

Zviezde sjajne,
U hram tajne
Pogledajte, da li spi;
Da li sluša
Te me kuša,
O drugom li ona sni.

Ako spava,
Bila zdrava,
Kuša li me, k njoj ću uć;
Opako li
Drugom voli,
Srdce će mi jadno puć.

Oj Vrbo!

(Prešernova.)

Oj, Vrbo, ime rodjenog mi sela,
Gdje roditeljska kuća mi je stala!
Kad ne bi máma zmijskog me iz zjala
Ta žedja svieta iz tebe izvela:

Tad ne bi znao, kol' je bludnja vela
Taj sladak srca san, ta sreća mala,
I ne b' mi vjera u se jenjat stala,
Nit igračkom bih bio vihra smjela.

To srce zlatno, ruku radinu bi,
Što ne ima je nika miljonarka,
Izprosio si, uzô seljanku bi

I mirno moja plovila bi barka . . .
Od ognja dom, od gràda šenicu bi
Sačuvô hram naš selski svetog Marka.

Noću pred čistu sriedu.

(Gregorčićeva.)

Ponoćno nam zvono s visa
  Jasno zacinika,
Dosvirnu nam noćna svirka,
  Žica docilika.

Plesaone, glumione
  Svud se zatvaraju,
Svetišta se sakupljenu
  Svietu otvaraju.

Gle. i vani na svoj ravni
  Do neba od doli
Golem božji hram se digô,
  Prostran, divan toli.

Kô u more rieke noću
  Jure silna jata,
Napuni se golem hram taj,
  Zatvore se vrata.

U grimizu sve i svili
  Tuj se kočit haje,
Milmirisom sve tud miri
  I zlatom se sjaje.

Bisera ti sja tud više,
Neg li krije more,
Više neg je očju dolje,
Neg li zviezda gore.

Gibkih uda, stas mu zoran,
Viek i lik mu cviet je,
Bogat sviet to, lastan, čašćen,
Presretan li sviet je!

Čuj de!... Duh mi neki kliknu:
U njih upri oči,
Smrtnike ih, pepelom ih
Znamenovat skoči!

Stadoh, kanda svećenik sam,
Pred žrtvenik brže,
Na nj crkvenjak pepela mi
Maslinskoga vrže.

Pepelom si ponajprije
Posuh svoje tjeme,
Bog sam čut je mogô skromne
Misli moje nieme.

Jedan čopor za drugim je
Prizvan bučno klekô,
Popepelih čela svima,
Utiruć ih rekoh:

Oj, grešnici, mićenici,
Snimte skrlet, krune,
Smrt će silom pognut vrat vam,
Kad vas morit sune.

Narodima strah ste, trepet,
Strah nek i vas smete,
Prah vam žezlo, priesto i vi
Prahom biti ćete!

Koj iz krvi svoga bližnjeg
Blago vadit hiti,
Koj sirotam zatornik je,
I on prah će biti!

I ti, što no um i mladost
Veselo te kiti,
Prije, nego li ocvateš,
Pepeo, prah ćeš biti!

Mnog još pridje rad se otet,
Rad, da tko ga štiti,
Svakom ipak smrt dosudih:
Pepeo, prah ćeš biti!

Napokon se protisnuše
Bezbrižnica jata,
Što su slične angjelima,
Ljepše od svakog cvata.

Zaplakô sam nad tim krasom,
Kras će taj se strti,
Tresućim se rekoh glasom:
I vi strv ste smrti!

Napokon, al čujte, škripljuć
Otvore se vrata,
U hram božji na ta vrata
Navru nova jata.

Na njim nema srebra, zlata,
Sjaja ni malo li,
Tek na tužnim licma trag je
Suzam, težkoj boli.

Ubog puk to, šuteć vani
Nije čekat prestô,
Dok gospoda ne počeše
Puku krčit mjesto.

A kad pristup prost mu bio,
Eto svih, gdje spješe,
Namah spoznam mučenike.
Moj to narod bješe.

U kraj vrgoh pepeonik
Poklekle uočih,
Blagosivljuć narod desnom
Klicat mu pokročih:

Ustaj, vrli narode mi,
Dosta su te gnjeli,
Dost popepeljen si — sad se
Uskrsu veseli!

Medjnik.

(Aškerčeva.)

Živ bio sajam. Martin prodô do dva
Volića tam,
Zadocnio te kroz mrak noćni doma
Pobrza sâm.
Poviedalo se, da baš nije horno
Tud sámu poć,
Da snadju kadšto putnika strahote
U kasnu noć.

A bio Martin nekad vojnik, stražeć
U mnogi mah,
Te slušô noću ure, al ne bilo g'
Stražarit strah.
Nit kraj Kustoce nij' se bojô smrti,
Zlo sočen s njom,
Nit djetetom ga ne uplaši šušt ni
S nebesa grom.
Do sela prispjev začu on iz tmine:
„Joj, kud bi kâm?“
„Što? Božji li si, kud da vrgneš, pitaš?
Gdje j' uzet, tam.“
„Izkopah kam na medji tvoje i moje
Svojine, znaj,
Presadih tad ga za dva sežnja u tvoj
Starine kraj.
Vaj, eto sad, gdje netom dušu izdanuh,
Taj kamen gô
Prenosit mi je noću, gdje ga izkopah,
Još ljeta sto.
Oh, téži i tišti“ ... Na nj tad sievne munja.
Tko stenje to?
Gle pognut stupa susjed Vid, na plećma,
Gle, kam mu gô.
Ta bio Martin vojnik, ne bilo ga
Vojnika strah;
Al kako doma vrati se sa sajma,
To jedva zna.
A čudnu novost nut doglasiše mu,
Čim svanu dan:
Da noćas susjed Vid je umro naglo
Neizpoviedan.

ČEŠKE.

Da se danak proslavi!

(Furchova.)

Da se danak proslavi,
Slavmo ga u ljubavi,
    Svi mi, braćo, rod smo si,
    Dom se nama ponosi,
Valjan, vriedan rod nam slavski cio
                    Živio!

Ista pjesma premila,
Ista krv nam u žilah,
    Ista nam je željica:
    Milog roda srećica!
Radin, sretan rod nam slavski cio
                    Živio!

Pobratmo se hrvatski,
A ne mrzmo nebratski!
    Slava mat nek dočuje,
    Nek se tome raduje!
Hrabar, složan rod nad slavski cio
                    Živio!

Sveta Slavo, majčice,
Bud slobodom dječice,
    Svim ti srcem volimo,
    Pak se Bogu molimo:
Bože daj, da slavski rod te cio
                    Dičio!

Oj, djevojko, ja te občinim.

(Čelakovskova.)

Oj, djevojko jedra lica,
Zalud bježiš od mene;
Zalud ne daš plašivica
Ustne ljubit medene:
  Umiem čarat čarom,
  Dieve krotit marom,
Oj, djevojko, ja te občinim!

S četrlistne djeteljine
Dva ću lista utrći,
U čizmice djevojkine
Tajno ću ih podvrći,
  Na čini ćeš stati,
  Ne 'š se branit znati,
Oj, djevojko, ja te občinim!

Za klobukom med to cvieće
Trator ću si udjeti,
Pak ti žarke oči te će
Za mnom brž' se oteti:
  Nek me vrebom glede
  I s daleka sliede,
Oj, djevojko, ja te občinim!

S mravinjaka žabe eno
Izgrizkane, sprljene,
Za pas vrć ću stegno njeno,
Da te tegne do mene:
  Za mnom viek ćeš ići,
  Ja ću ti se svići,
Oj, djevojko, ja te občinim!

Kraj će biti smiehu tvome,
Ja ću tad se smijati,
Nemilostan, leden, bome,
Ja ću ti se činjati:
  Staneš li se gubit.
  Tad ću tek te ljubit!
Oj, djevojko, ja te občinim!

Čijačka.

(Čelakovskova.)

Brže, tko je drag mi,
Za perje se jagmi,
    Čijaj, djevojko!
Udat ću se ja do skora,
Tuj se, bome, steći mora
    Liepa, puna perina,
    Čijaj, čijaj, družina!

Biraj pahuljice,
Meći ih hrpimice,
    Čas će minuti.
Nemoj, da se šala sbija,
Već nek svaka pomno čija,
    Neka buje perine,
    Neka vrieme umine!

Koja sad mi driema,
U volji me nema,
    Dobra ne snuje!
Nju poprskat još ću dati,
Dat joj šipka večerati,
    U svatove ne ću je,
    Vodi nek se raduje.

Sirota.

(Čelakovskova.)

Leti oblak preko luga pusta,
Krasni sanci preko ljudskih glava,
Vajme nigdje ne ima im traga!

Pod javorom, pod uvelim grmom,
Bistri u dol izvire studenac;
Djevojče ti k vrelu dodje mlado
Zahvaćati vode okovanim viedrom,
Zahvati si vode, pod taj javor sjede,
Biele ruke spusti, poniknu ti glavom,
Srdcu svomu uze sama jadikovat:
„Samotna ne raste kalina poljicem,
Samotna al žive djevojka na svietu:
Nema roda svoga, ni brata, ni sestre,
Majku joj i otca krije crna zemlja,
A mila joj druga u vojsku odveli,
U vojsku odveli u zemlju daleku.“

Ne gradi si djevojka u dôcu
Carske dvore od kamenja dragog,
Veće ona gradi si u dôcu
Kolibice dvie od mislî sitnih.
U prvoj će majka bivat s otcem,
U drugoj će ona bivat s dragim.
Do kolibâ do dva krasna vrta:
U njih dosta šarenoga cvieća,
U kolibah radosti je svake.

Zimski vjetar dolinicom duhnu,
Odduhnu joj vrte, kolibice mile,
Djevojkino srdce naduhnu žaobom!

Odselac.

(Vilanova.)*

Oj, sunašce žarko, grani
Još jednom na doma prag,
I osjet mi svet razplani,
Osuši mi suzi trag.

Ne ljuti se, majko mila,
Udieli mi blagoslov!
Odselit me nuka sila —
Bar vazda me sinom zov'!

Kitni luzi, crne gore,
Ne vidjeh vas nikad već,
Nigda dragoj doć pred dvore,
Ne ću braće take steć!

Majčin sbor ni pjesmu njenu
Ne čuh nikad ni za liek,
Tek ću jadat uz nemienu
U tudjini sav svoj viek!

* Lisinski je prve dvie kitice prema jambijskom, ostale dvie prema trohejskom kroju uglasbio, a ja mu prievodom ne hćedoh poremetiti načina, već se posvema podadoh po njegovu shvaćanju.

Poslije boja.

(Vilanova.)

Oj, veselmo s', braćo mila,
I ublažmo gnjev si ljut;
Čast i hvala Čehu bila,
Slava Bogu i taj put!

Svi se dive:
Čeh nek žive,
Doma svoga braňitelj,
Vragu utamanitelj!

Ljuta danas bitka bješe,
Krv je tekla u mah vàs
Junački se biješ, Češe,
Poginuo mnogi nas!
Svak je rado
Ranjen strado —
Blažen umro ranjenik,
Pak je slavan pokojnik!

Slavenska lipa.

(Iz Kolarove „Slavy Dcere".)

Andjelak ljuljat pod lipom me znao,
U ljuljajci kad prve sanke sanjah,
Dječakom rad sam, sladka spominjanja,
U hladu lipe se igre naigrao.

I pod lipom sam dragu zagledao,
Slovakinju, što uza nju prianjah,
A iza kratka sreći potrajanja
Tuj za uviek se s njom oprostih, jao!

Ugodila mi vila tuj i žice,
Te poput lišća lipovih na granah
Navrvljele mi pjesme zvonjelice.

Pa lipom, rode, daj me i nagradi,
Te spomenika mjesto izklesana
Daj slavsko drvo na grob mi zasadi!

Vesela vožnja.
(Neznanikova.)

Vesele nam vožnje nuto:
Na kolima puši jedan,
Drugi zieva, treći spava,
Četvrtomu šúmî glava,
Kočeš psuje gladan, žedan! Ha, ha, ha!
Vesele nam vožnje nuto,
Kočeš goni živo, ljuto! Ha, ha, ha!

Vesele nam vožnje nuto:
Napila se ta gospoda,
Pak se vražki vozit žele,
Konji lete kano striele,
Jaruga je liepa sgoda: Ha, ha, ha!
Svaljen hintov u glib grezne
U blatu se gosti triezne! Ha, ha, ha!

Ljepotica.
(Vrhlickova.)

Gle kosu joj crnicu bujnu,
Gle lišca joj zoricu rujnu,
Čuj grlašca zvonkost joj zujnu!

Gle prstiće tanke joj, biele
I usana jagode zrele
I poglede očiju vrele.

U napun joj pogledaj grudi,
Te opažaj voljkost joj ćudi,
Kad usrećit svoje se trudi.

Pa kako me sape ljepota,
Il bilo to njena dobrota,
Il ukupna možda skladnota:

Zavidjah joj dragome sreću,
Zaželjeh si vrstnost umieću,
I sgodicu raj donoseću . . .

Al blago si onom gospode,
Nepoželjan takove sgode,
Svetòduh mimo nje koj ode!

Podremušak.

(Vrhlickova.)

Iz peče biele kô snieg
Dva oka vire srneća
Kô sunce, prevali l' brieg,
Kad s rose odsieva cvieća.

Kad podremušak nam taj
Na zime kraju procvati,
Uz sunca proljetnog sjaj
Ustopce viek mu se skrati.

Iz peče biele kô snieg
Dva oka vire srneća,
A k njoj me potegô teg
Ljepote ljepše od cvieća.

Ne bojim cvietku se ja,
Da mlad će poginut namah,
Kad u sav zagrlim mah
Ljepotu dvim mišicama.

Iz peče biele kô snieg
Dva oka vire srneća:
Ta ne će nam vieka sveg
Uvenut ljubavi sreća!

Otvoren prozor.

(Vrhlickova.)

Nevrieme bilo noćas. Zorom ranom
Otvorih prozor, svjež usun'o zrak,
Te zirnuh svud i svanu s bielim danom
Nov život, nasta žamor, cvrkut, gak.

Uzdanuh voljko, sve to zanielo me,
Nagonilo me moliti se bar,
Životu mar se razigrao mome,
Kô kanda žignu cjeliva me žar.

I omili mi, te se žića latih
Sav blažen, što sam žiću dioničar,
I što mu odsjev svojom pjesmom shvatih
I što ću s njime u Nirvane čar.

Pak smišljam misli: izdahnem li jednom,
Otvorit valjda će itko prozor taj,
Po hladnim rukam, po tom čelu lednom
Poduhnut svjež će jutren prozračaj!

Al nije strah me: soba ta će meni
Razmaknut se u svemir neobzidan,
A smrt će bit mi prozor otvoreni
U pravi život, u vjekovit dan!

Novotna priča.

(Vrhlickova.)

Na logu svome nerehavu
Razbijao si umnik glavu,
Uzrujao si krvcu zdravu.
Umirjo bìla burnu snagu,
A za tim na noge si skoči
I kraj se stola ustuboči,
Računat, smjerat upre oči,
A djavo pazi na nj na pragu.

Te vijke, cievi i kotače
Privijat, ředat, spajat zače:
Porazit da je vrstan jače,
Izumit spravu napinje se.
Strelimke dosjeti se, kako
Nadkrilit može toplje svako,
Razorit, smrvit preopako,
Zagrmljet, da se zemlja trese.

I zrakoplovu pravac lêta
Sigurnost znô pronaći smèta
Neprijateljskih tamo četa
Po logorima lumbardama,
Tek odapeo, iz sto ždriela
S nebesa sipa tušta striela,
Ugrezla u krv vojska ciela
I jauk do Boga će sama.

A podvodnica zaklonjena
Nek leti šajka nevidjena,
Nek juri k ladji nečuvena
I taknuta nek prasne gromom:

Pa razprsne se grdna ladja,
A izum eto propast radja
I u sto glava grom taj gadja,
I crn je stieg nad mnogim domom.

Svednevce smišlja se i snuje,
Izpituje se, struže, kuje
I preža se, da l' izum tu je,
A ode muke, novca k vragu —
Te smrtnik biva radjač smrti,
I sreće kolom i on vrti,
A mari sviet taj smrvit, strti,
Dok djavo pazi na nj na pragu.

Izumitelj se nada sreći,
Što crnoj duši zna priteći,
I biva svagdan viši, veći,
A dosle bio malen toli.
I zviezde već mu rese grudi,
Veličaju ga s visa ljudi
I ponos, strast se u njem budi,
Još više postignuti voli.

Ta šta je njemu stalo sada
Do razorena koga grada,
Do naroda si biede, glada?
Nek samo njega sunce grije!
Ne boli njeg, što jauk čuje,
Što rodu mu se propast snuje:
Nek on se samo u zviezde kuje;
Ta sviet to hoće — on kriv nije.

On krvnik tek je liepog mara
I umjetnika i zvjezdara
I pjevalaca i glasbara;
Sve uništiti on je spreman.

Zar nije čudan cviet to znanja
I prosvjetnoga nastojanja,
Taj izum ljudskog zatiranja,
Otimač taj, ta grozna neman?

Ta umjetnik bi rad da gradi,
I seljak rad da sije, sadi,
Slavuji zapjevat bi radi,
Na javu izniet svoju snagu,
A sin se pakla gradi zmajem
I bavi samo uništajem
Te ljudskih suza porivljajem,
A djavo pazi na nj na pragu.

POLJSKE.

Zasjeda.

(Mickievićeva.)

S triema vrtne kolibe si,
Gdje se stražeć noću desi,
Vojvoda se požuri u dvore,
K bračnu logu žene mlade
Ljut se popne i dokrade,
Al joj nema traga nigdje gore.

Star oborio pogled nice,
Stao kleti zloslutice,
Siedu svoju bradu čupat stao,
Tja po čelu ljut se tukô,
Tad haljetak svilen svukô,
Nauma si slugu dozvat dao.

Tom kozaku reče bläže:
„Nema u vrtu psa, ni straže,
Jazavačku mrežu daj donesi,
Za pojas si malu djeni,
A ponesi diljku meni,
Da mi za čas tuj i spreman jesi!“

Oružane obje zlice
Udju u vrt tihomice.
U grabiku, gdje je polutama,
Ženska eno na bus sjela,
Biedna, plaha, nevesela,
Sva u bielom ruhu, haljinama.

Ona desnom zaklanja si
Oči krasne, pramom vlasi
Krije napun njedara si svježih,
Lievom brani se bez kraja
Od svih nježnih obhvaćaja
Momka, štono do nogû joj leži.

On joj noge gladio je,
Šaptô njoj je: „Zlato moje!
Zar da sve me minuše dragote,
Zar mi stiskaj, kad doletiš,
I kries oka, kad me spetiš,
Svu zar sreću vojvoda mi ote?

Samo tvoj sam sveg si vieka,
Poklonik sam tvoj s daleka,
Samo tebi volim, suncu mome,
A bogataš, grešnik stari,
Slabo taj što za te mari,
Pak da te uštim bezdušniku tome!

Pak da uz te smije leći
Starac tebi ne voleći,
Milovat ti lišca,' grudi ote
I ustašca ta cjelivat,
Dosadan ti nedrag bivat,
Otete mi srčući milote?

Ja na konju jadan neka
Jezdeć k tebi iz daleka
Po zlu stradam vremenu i putu?
Pak da tom' se još veselim,
Da ti liepu sreću želim,
Slastnu noćcu, voljkost postignutu?“

Al već slušat ne bi jaka
Spoganjanje svog junaka,
Ni ne mogla istine poreći,
Jadanju se ne smilovat,
Dragosti se ne radovat,
Već se privi na grud svojoj sreći.

U to za bliz grm dotekla,
Na bus zemlje oba klekla,
Vojvoda i kozak naboj vade,
U ciev diljke, u ciev male
Umeću ga, nije šale,
Te ga šibkom do dna ugnat rade.

Za tim kozak, voljan maru
Tiho šapnu: „Gospodaru,
Na ono djevče zaman smjerat uzeh,
Čim nategoh maloj kokot,
Spopade me strah i cvokot,
Na valjici spazih do dvie suze.“

„Umukni, bezobrazniče,
Što joj smrt se tebe tiče?
Stresi maloj prah taj iz valjice,
Te podpraši drugim prahom,
U rupu ga tisni mahom:
Njoj, il tebi leć je u grob nice!

Sad naperi, ljudski smjeri.
Desnicom si ne treperi,
Ja ću sudit ljubovničkoj duši.“
Pere oba, oba muče,
Odape se mala . . . puče . . .
Nuto mrtav — vojvoda se sruši.

Poturica.

(Mickievićeva.)

Čujte, ljudi, što se nekad sluči,
Pjesma će vam moja to kazivat.
Sjedeć na svom sagu paša múčî,
Smišlja, kako taj će sviet uživat.

Grkinje mu poju i Čerkežkinje,
Oči im se cakle, kô safiri,
Plešu, skaču vite Kirgižkinje,
Iz očiju vrag im crni viri.

Paša čalmu na oči si tegnu,
Nit što gleda, nit što nujan sluša,
Tek za dugim čibukom si segnu,
Zrak da bielim dimićima truje.

Tad iz vana eto vike, buke,
A na vrata nova udje bula,
Kizlaraga, vrgav na grud ruke
Pokloni se, tad se njeg'va čula:

„Pašo, zviezde sjaju tvom' nit jedne
Ne će biti ravne na divanu,
Te i sievak dijamanta bljedne
Sporedjaja takova na dlanu.

Zviezdo naša, tebi sada slovim,
Radostna ti doglašaja evo,
Darivam te darom posve novim,
Koj je tebi cvao i dozrievo.

Nikad nije bilo takva cvieta
Ni u Stambulu carevu u dvoru,
Dolazi ti sjevernog iz svieta,
Gdje si i ti sreći izgledô zoru."

U to i bula zavjesu si skide,
Sve se divi krasu milostnice,
Što li oči jadnog paše vide?
Zar je usn'o? Čibuk spusti nice,

I bez čalme rusa mu je glava,
I sam paša obori se nice.
Ta je bula kći i... smrt bila prava
Prestravljena paše — *poturice!*

Romantičnost.

(Mickievićeva.)

Čuj de me, djevo!
— Ali ona ne ču. —
Dan je, gle, i grada evo,
Nema nikog, sni ti se stječu.
Komu sboreć ruke širiš?
Zašto ne ćeš da se smiriš?
Kano kamen sada kip
Gledaj nice jedan hip,
Sada opet šini okom,
Sad niz lice suzu lij,
Za nekime segni skokom,
Ili jecaj, il se smij:
„Ti li si, Ive? Iz mraka mi svani;
Zar ti i mrtvu isti je mar?
Udji, davno izgledani,
Ali tiho, tiho bar!
Zašto tiho? Nek čuje mati!
Ne će ti mrtvu na put stati.
Sbilja si mrtav? Strah me hvata,

Zašto bi Ive bilo me strah?
Ti si, eto lica, vrata,
Eto ti ruha, da!
Al kô ruho ti si blied,
Ruke su ti hladne, hladne,
Hod' na moje grudi jadne,
Daj me ljubni, srkni med!
Hladan li bit će log ti grobom:
Pred dva ljeta bilo ti mriet;
Daj me povedi; niesam li s tobom,
Prazan mi je sviet.
Sa svietom se zlo ti slažem,
Plaču mi se rugat zna,
Ne razumie, što mu kažem,
Ne vidi, što vidim ja.
Dodji ob dan! Al možda snim?
Ne snim, ne snim, ti me grliš,
Ali kuda sada hrliš?
Tek pred časkom dodje tim.
Čuj već pietlov kukuriek.
Zora pudi mrake noći,
Zar ti ostat nije moći?
Bez tebe mi tužan viek!"

Tako s dragim sbori djeva,
Za njim kliknuv na tle srne,
Na klik djevin s desna, s lieva
Sviet se sgrne.

Molite se, koji znate,
Duh se njegov tuda mota,
Ive je tuj vam kod drage Kate,
Nju vam je ljubio i za života!

Krimske zvonjelice.

(Mickievićeva.)

I.

Stepe akermanske.

Zaplovih morem suhim, kola svega dana
U travi mi se glibe, teku poput ladje,
I kroz šum valovlja joj i kroz vonja hladje
Mimodjoh one cvjetne otoke burzana.*

Zamračilo se, nigdje nema puta znana,
Provodilice zviezde okom tražim svagdje,
Zabieli oblak s dalja, danica se nadje,
Zabliešti Dnjestar, živa lampa Akermana.

Ah, stan'mo! Kol' je tiho! Let se čuje ždrala,
Zamietilo ga ne bi sokolovo oko;
I tih se zuj u travi čuje kukca mala.

I motnjava se po tlih — čuje plažnja zmije,
Tišine iz te uho širi se široko,
Da glasak s Litve čuje, al ga čuti nije.

II.

Tišina morska.

(Na visini Tarkankuta.)

Utolio vjetar, jedva kreće zavjesine,
A tihim grudma more svietleći se sklada,
Kô snijuć o sreći si zaručnica mlada
Uzdahnuv probudi se, ùsnê od miline.

* U Ukrajini i Poberežju zovu „burzanami" velike cjepove zemlje, koji se ljeti od silna cvieća na daleko šarene.

A jedro poput stiega, kada bitka mine,
Na katarci si goloj driema, a brod bada
Polagano se mičuć, kô svezan ozada,
Ušuti mornar, putnik u smieh, šalu vine.

O, more, posred tvoje vesele bistrine
Spavulji dnom ti polip, dok se nebo tmuri,
Zaposiže ramena, kuda mu se proktî.

O, misli, uspomena sred tvoje sredine
Spavulji hidrom, kad je vrieme jadu, buri,
U spokojnome srdcu zadire se nokti.

III.

Desni vjetar.

Zašumi šum, zahuči morska svá strahota,
Zagrmi mornar ladjom: na noge, dječaci!
Poleti, segne dječak, popne se u zracih
I paukom se stvori, po mreži se mota.

Već eto vjetra! Ladja krknu, zaštropota
I klisnu iz svog mira, u pjenu se baci
I diže kljun i tlači val i pod oblaci
Uztitra vrškom, vjetar jedrom zasopota.

Na katarkinu vršku duh mi titra visom
I nadimlje se maštom, kano biela jedra,
S mornari pjesmu pjevat trgnem nehotice.

I širim ruke, na grud ladji dâm se klisom,
Iz mojih njedara joj pùnîm hitnjom njedra,
I lastan, račan pojmim, što su krila ptice.

IV.

Vihor.

Poderaše se jedra, krmilo se slomi,
I nasta jauk, buka, zloslut klèpet cmr̂ka.
I zadnji puče konop, eto časa grka,
A zalazeće sunce krvlju nade tomi.

Slavòslav vihor riče, muklo tutnje gromi,
Na mokroj izrinu se gori iz dna mrka,
Ah, genij smrti, ladji dohvati se brka;
Juriša vojnik, na živ sviet se polakomi.

Taj leži polumrtav, onaj ruke lama,
Taj zagrlio druga, s njim se prašta sada,
A pred smrt taj se moli, ne će smrt da prima.

A putnik jedan sjedi, múčî duša sama
I misli: blago onom, koji tako strada
Te umie molit se, a praštat s kim se ima.

V.

Vidik gorski sa stepa kozlovskih.

Putnik:

Gle, zašto Alah ondje sgrnu more leda?
Zar priestô tuj si stvori smrzla od oblaka?
Sagradiše li divi zid od ledenjaka,
Da zviezdâ karavanam tud se šetat ne dâ?

Svjetlobu, cigli požar Carigrada, sgledah:
Zar Alah, dokle traje skrka noćnog mraka,
Da svjetovi mu mogu jedrit morem zraka,
Prikovao je neba svjetiljku o gredah?

Mirza (provodič mu):

Zar ono? Bijah ondje. Rieke biesom znane
Provaljuju odanle siedoj zimi s gniezda;
Obidjoh, snieg iz usta sipljuć, one strane,

Kud ne lieću ni orli, nit je magli jezda,
Nadkrilih u oblaku grome uspavane,
I čalma gdje mi malo ne tače se zviezda.
To Čatirdah!

Putnik:

A!

VI.

Bakćisaraj.

Visoki jošte, pusti Girejevi dvori,
Hodnici vam se ruše, pročelja se nište,
A sofe, priestolja vam, milku utočište,
Preskakuje ih cvrčak, guja puže gori.

Na okna šara bršljan u tu sjajnost norî,
Po stieni, svodu pužuć sgodno mjesto ište,
I piše osvojeno na to boravište
Balsazarovu kletvu: Sve se neka sori!

Dvorani u sredini mramorom se sjaje
Vodomet haremski i sve je na njem cielo,
I jošte roni suze, kanda glas bi davô:

Oj, gdje si, milovanje i srećo i slavo!
Vjekovati je vama ovdjeka se htjelo,
Uminuste, a iza vas osta suzâ vrelo.

VII.

Bakćisaraj po noći.

Iz džamije izadje množtvo pobožnika,
Mujezinovi u tih večer ginu zovi,
Rumenilom se zore rubinskime ȍvi
Svjetlája i kralj noćni, srebrnoga lika.

Po haremu nebesa titra zviezda stika;
Oblačak eno po nebu se povi,
Kô bio labud ti je, jezerom kad plovi,
Bjelasa mu se grud iz zlatna šika.

Gle čempresova vršja, džamijina sjena,
Gle divskih gora mrki kip se u krug sdieva,
Kô čete da su pakla tuj utaborene,

Utaborene u mrak; kadšto munja sieva
Po vrsima im, diljem stepe nemjerene
Bedujin jaše samcat, čudnu prošlost smnieva.

VIII.

Grob kneginje Potocke.

Na kraju tome divnom proljeća i lasti,
Mladovjeka nam ružo, ocvala si rano!
Kô leptir da te zlatni ljubnu razdragano,
U krilu ostade ti spomen mlade slasti.

Na sjeveru će svod sa zvjezdama se srasti,
Nad Poljskom tamo titra nebo to zvjezdano,
Zar zviezdâ jatu oto plamanje je dano
Izgledljiva ti negda oka bajnom vlasti?

Poljakinjo! na sami ginem eto i ja,
Blagosivam ti groba, crne zemlje grudu;
Poljaku odmor tužan na tvom grobu prija.

Tuj poljska njemu rieč je sladku povod čudu,
U vienac pjesme tvoje uzdisaje svija,
Pa makar pjesme jedva utjehom mu budu.

IX.

Haremsko groblje.

Mirza putniku:

Nedozrelo je groždje milku s vinograda
Naskladô tuj si Alah; biser iztočni je
Iz utjehe i sreće mora, davno prije
Sakriven vječnom školjkom, tuj si skrio tada.

Iznad njih zaboravlju i mrakom grobskog hlada
Skrivenih čalma hladna blista se i bdije
Kô stieg nad vojskom sjenâ; ploča vidjeti je
S imenma uklesanim kaur-svieta mlada.

Zemaljske ruže krasne! pri čistoće toku
Ocvaste tuj uza stid lišca svoga blieda,
Sve vieke zatajene nevjernome oku.

Tudjincu evo dodjoh vaše groblje s reda
Pokazat; — prorok griešnu prostio mi kroku!
Tudjinac taj jedinac kroz suze ga gleda.

X.

Bajdari.

Podbodem konja živo, u propanj ga gonim,
Polete šume, stiene, doli uzbujali
Izpod nogû mi ginu, kano rieke vali,
Zaglibljujem se, u vir bezsvjestnosti ronim.

I pjenast konj mi juri mahom nasionim
A sviet u naton čudan splinu se i sali
S ogledala se kano razbijena zali
Zelenom oko šumom, stienom, dolom onim.

I zemlja nesta, a ja bezsan na žal skočim.
Naginja val se k briegu, mrko mu je tjeme.
Podnesem čelo poda nj, a ramena kočim.

Zašumi val nad glavom, kaos obaspe me
I kao brod u viru ničim se ne bočim.
Zaokupi me magla zaboravi nieme.

XI.

Alušta po danu.

Već s gorskim grudma magla stâ se razstajati.
Jutrena šumi pjesma njive zlatnim klasom
I kitnjast gaj se klanja, rose blista krasom
Kalifskom kô na čislu rubin i granati.

I luka cvate, nad njom cviet se mota, klati
Leptirica šarenih, svedši istim časom
Nebesma pri dnu nebo divnim alem-pasom.
S daleka krieš cvrkutljiv uze krieša zvati.

Iz vode viri stienje golo i visoko,
Uzavrelo je more, na stienje juriša,
Po valu titra svjetlo, kao tigra oko.

Dubini vrhom val se lasti, ljulja, tišâ,
Mornarice se bieli jedarje široko
I jato labudova bezdnu povrh kriša.

XII.

Alušta po noći.

Utolio je vjetar, zamrie danu duša,
Po vrhu Čatirdaha luč se razsu svieta
Crljeneć se kô skrlet, crljen zatrepeta
I gasne. Bludeć putnik ogledâ se, sluša.

Pocrnjele su gore, dolom gluhne gluša,
Žubore tiše vrela, kanda san im smeta,
Po hladu vonj se krili, vonj je svirka cvieta,
Domota glas se srdca tajom noćnih tmuša.

Posanjam. čas pod krilom tame i tišine:
A u tom probudi me prasket meteora
I nebom, zemljom, gorom zlatan potop pline.

Oj, iztok-noći, ti si odaliska dvora,
Uspavljuješ dragotom, a da san nas mine,
Ti iskrom oka budiš svu dragotu stvora.

XIII.

Čatirdah.

Drktureć Moslim tvrde cjeliva ti stope,
Oj, katarko nam krimska, Čatirdaše veli,
Ti munara si svieta, gorâ car si smjeli,
Zemaljske nada stiene u oblak se pope.

Nebesma ti si stražar, nikô s tla Evrope,
Čuvara poput rajskog medju arkangjeli,
Potamnio ti plašt, a od oblaka bielih
Svijenom čalmom zviezde kriese se i tope.

Pripeklo li je sunce, il te magla ovi,
Il skakavci nalegli, ili Kavrin pali,
Ti, Čatirdaše, gluh si na sbilji i šali,

I medj svietom i nebom dragoman si novi,
Pod nogama ti zemlja, grom i ljudi mali,
Tek slušaš, prirodi li Višnji štogodj slovi!

XIV.

Putnik.

Pod nogama je mojim zemlja puna krasa,
A nad mnom nebo jasno, preda mnom ljepota;
Pa rad šta srdce željno daljnjijih dragota
I davnijega radje sjeća mi se časa?

Oj, Litvo, blažen većma po šumah ti basah,
Neg bajderskih kraj slavlja, salgirskih krasota,
Veseliji se stazom po tresetu motah,
Neg ovud pokraj murva, zlatnih ananasa.

Daleko si mi vele, mili zavičaju,
Ah, zašto uzdišem ti za njom postojano,
Za onom, koju mladjan ljubljah toli rano?

U domovini dragoj, otetom mi raju,
Sve svjedoči joj milje moje vjerovano,
Al hoće l' me se ona sjećat na mom kraju?

XV.

Vratolom povrh propasti Džehud-Kalske.

Mirza:

Pomol' se, pusti vodjku, pa odvrni lice
I povjer', jezdioče, razum konjskoj nozi,
Valjano konjče! gledaj, dûb gdje mjeri grozi
I pazi, kuša, kud će upriet kopitice.

Ne pogledaj mi u glib strašne bezdanice,
Studenac Alkahirski ovo ti je skrozi,
Ni ruke ne pruž' nad glib, nema krila njozi,
Ni mislî ne uglibi poput kotve nice.

Jer misô — kotva bezdnu vuče drobnu ladju
U neizmjernu propast, mozag se zavrti,
Dubini nema kraja, nema ladji spasa.

Putnik:

Ja, Mirzo, zirnuh nice — kroz tu strašnu gradju,
Tuj vidjeh, što li vidjeh, kažem potla smrti,
Jer živ to jezik kazat ne bi smogô glasa.

XVI.

Gora Kikeneiska.

Mirza:

Daj, zirni u dubinu, eno neba nice,
To more ti je — po njem ptića gle golema,
Gdje bielim svojim jedri, svojim krilma dvjema
Razkrilio se širom mora polovice.

I leda ti se gora čini od te ptice,
Modrinom jedreć — to je oblak, neman niema,
Iz njegovih se grudi noć nam strašna sprema,
Sjevuca plamen žarki njegova iz lica:

To munja ti je! Stani! Eto razsjeline,
Preklisit mi ju treba cielom konja snagom,
Pripremi bič i pomoć ostruga oštrine;

Kad nestane me, gledaj onom stienom nagom,
Pak mune l' onud pero, moj to kalpak ti je,
Ne opaziš li ništa: za mnom puta nije.

XVII.

Gradine balaklavske.

Ti gradovi u razsap strovaljeni sada
Bijahu nakit, straža nezahvalna Krma,
Sad grebenje su grdno povrh brda strma,
Gdje gmiže gujski gad i ljudi gori gada.

Tu jošte grb se vidi povrh veže grada
I napis još se čita kroz to lišće grma,
Al glas vlastele driema bez daha i mrma
Kô crvak uvit u list s loze vinograda.

Tuj Grk klesaše dlietom stuplje u okruge,
Mongoli opirahu s' italskoj drzkoći,
Tuj Mečki hodočastnik propjevô je noći;

Sad jastrieb širi crne kreljuti si duge,
Te kao gdjeno kuga mori u bjesnoći,
Vijòrê se od krila vječni stiezi tuge.

XVIII.

Ajudah.

Milota mi je zirnut s Ajudaha stiene,
Gdje grdnog valovlja se pjènê crne čete,
I propinju se, tištu, srebren snieg dok mete
Milijunskim se kriesom na suncu šarènê.

Navaliv na grebenje šúmê razbijene
I kitskoj slične vojsci brieg jurišat lete,
Predobiv si ga slavno, povratka se sjete,
Po žalu puste koralj, biser drage ciene.

Baš takvo ti je srdce, pjevaoče mladi!
U strasti često navre, sviet jurišat radi,
Al dirnuv žice, gnjev se slegne, viek ti slâdi;

I sladkim spominjanjem odjeknu ti žice,
Pa rodu svome namreš pjesme bezsmrtnice,
Vrgavat će ti vieci vience na grob nice.

Na fruli.
(Konopnickina.)

Čemu li mi sipiš, roso
Hladjana,
Znajuć mene naga, bosa,
Gladjana?
Nije l' dosta ljudskog plača
Med nama?
Te čemu noć nas kvasi biser-
Suzama?

Ej, kad poći bilo bi mi
Niz polje,
Kad bi brojit bilo suze
Nevolje,
Bilo bi nam žeti strašno,
Prehudo:
Krvavo bi snoplje bilo
Za čudo!

Uzpet će se sunce nebu u
Vìsinu,
Lišit će nam rose svu tu
Rȕdinu,
Al da more suza naših
Usahne:
Morô b', Bože, sav sviet ognjem
Dȁ plane!

Vrbi.

(Konopnickina.)

Tko li, vrbo moja, uzgoji te marom,
Tko li sviralice očara ti čarom?
— Uzgoji me ćaćko stari,
Tamni bor,
Uza nj stojim tuj u rosi
Vlage stvor.

Hranila je tuj me zemlja majčica mi,
Plakala je sa mnom breza susjeda mi,
Smogla meni oranica je
Kruh i sô,
Mnom je s kraja vjetar šumni
Njihao.

Jurio je vjetar ob noć mjesečinom
Iznad selskih kuća svom brzinom,
Strujeć srebrom mahô krilma
Kô ptić svak,
Razprštivô gloginje i
Poljski mak.

Tuge i žaobe s groblja pudeć valje
Stresao je i sa kalina koralje
I udarao u prsi je
Crni bor,
Njem' se ozivô sivog rašća
Šumni sbor.

Tuga i žaoba i sirótâ suze,
Sve, kô prašan oblak za njim bjegat uze,
Vjetar grane mi cjelivô
Uz vȁs mar,
Te mi ulievo sviralicam
Milja čar!

Zvonitba.

(Konopnickina.)

U kućerku umrlo je
  Materino zlato,
Ode molit mat zvonara,
  Da mu na smrt zvoni.

Moga sinka premiloga
  Eno već u liesu:
Zvonite mu na smrt zvona
  Sa zvonika bielih.

Glas vam zvonki dopirao
  Do žarkoga sunca,
Širio se poljem i borikom
  Vjetrom uzbibanim! —

Al je zvonar tvrda srca,
  Ledena je grud mu,
Zvonjeti će zvona, majko,
  Ako škudu platiš.

Vratila se u kućerak.
  Kukajuća majka
Te pretražit svaki kut će,
  Svako trošno ruho.

Ništa jadna nije našla
  Do li košuljice,
Kom je bilo pokriveno
  Mrtvo sinka tielo.

Jadne li mi, vaj, sudbine,
  Milo moje zlato,
Mjesto zvonbe pratit će te
  Tvoje majke suze.

Mjesto zvona samo će se
Jauk majčin čuti,
Iz kućerka kad mi zlato
Na groblje ponesu.

Iznieli su preko praga
Bliedi ljiljan cvietak,
Za njim majka klecala je,
Tužno jecala je.

Niesu zvona javljala se
S visokog zvonika,
Već borikom samo vjetrić
Šumio je svježi.

Samo liera zvončići se
Ljeti u lugu nišu,
Seoskoga ubogara
Kad je red pokopat.

RUSKE.

Bog.

(Državinova.)

Oj, prostranošću ti bezkrajni,
Životom svieta živ i jak,
Vremena tiekom vazda trajni
Bez lica, trolik božtvom pak,
Svud isti, jedan duše sveti,
Nesužljiv mjestom, nezačeti,
Tko tebe shvaća, nema tog!
Koj sobom sve zapremit radiš,
Sve obimlješ i čuvaš, gradiš,
Kom u nas sveto ime — Bog!

Proučit mogu silni umi
I pieska množ i zviezde sve
I mora mjeru, kuda šumi:
Proučit tebe ne će lje!
I duhovima prosviećenim,
Svjetlobom tvojom porodjenim
Zakriljuje ti sudbu sjen:
A misô kad te motrit grezne,
Uz veličinu tvoju čezne
U vječnost, kano prošo tren.

Ti dovremenu smjesu zovnu
Iz vječnog bezdna u taj mah,
A vječnost samu pravjekovnu

Usebce osnova i sdä;
I sam si sobom sustav daješ,
Te iz sebe se sobom sjaješ,
Ti sviet si, od kog sviet je tek.
Satvorivši ga jednim slovom
Razprostireš se stvorbom novom,
Bijaše, jesi, bit ćeš viek!

Stvorénja stožer u se smjesti.
Ti obstanak im, život daš,
S početkom umieš konac svesti,
Oživit smrt u život znaš.
I kô kad iskre pršteć džiplju,
Sve iz tebe se sunca siplju,
I kô što zimi sjajna dne
Zablista inja igra hitra,
Te vrti se i sja i titra:
Baš tako zviezdje uz te vre.

Svjetlacâ gore milijoni,
Neizmjeren je pun ih kraj;
A zakon tvoj ih krugom goni,
Životvoran dok siplju sjaj.
Ognjevitih al lampâ kriesi
Bistraca nujnih titraj-plesi
I zlatnih vala žarka noć,
Te zraci nebom blistajući
I u kup svieti sievajući
Premä tebi su uz dan noć.

Kô u more kad kapca kane,
Premä tebi su tako sva;
A dokle moj li vidik spane,
Premä teb' što l' sam, višnji, ja?
U zraka moru svieti rone

I množe se za milijone,
Drugačji sto put, a sav blišt,
Sve da je s tobom sravnit smjeti,
Majušan tko će pîk da speti?
A ja prema teb', ja sam — ništ!

Da, ništ!... Al na me sjajuć slievaš
Dobrote veličanstven slap;
Te od mene se blag odsievaš
Kô sunce, osjav malu kap.
Da, ništa! Al da živ sam, petim
I nesit po visini letim
Trepetat povrh stvari svih
I duša mi se trza, budi,
Pridosjeća se, misli, sudi:
Kad ja sam — jesi tiem i ti!

Ti jesi! Narav to mi redom,
Dokazat srdce čuvstvom zna,
Izumljuje mi um to sliedom:
Ti jesi, — ništa niesam ja!
Već čest ti sviju svjetova sam
U sriedi smješten, medjom ja sam
U častnoj sriedi tvorju tvom,
Gdje svrši stvaranje tjelesa,
Sta stvarat duhove nebesa,
I stvorbe nize spoji mnom!

Ja spoj sam svjetova budućih
I krajnji stupanj sveg, što jest,
Sredotočnik sam svieh živućih,
Božanstvene ti slike čest.
Ja tielom u prah trunut hodim,
A umom gromu tja gospodim;
Ja car — ja rob, ja crv — ja Bog!

Al buduć čudo ja toliko
Ne znade, odakle sam, niko;
Ne postah sâm od bića svog.

Ja stvor sam tvoj, o tvorče dragi,
Mudroće tvoje ja sam dar,
Ti žića izvor, davač blagi,
Ti duša duše, moj si car;
A pravdi ti se pravo svidje,
Da smrt ne sukobi se nigdje
S neumrlošću bića mog;
Da ù smrtnost mi duh s' odieva,
Iza smrti si rob dospieva
U bezsmrtja ti slavu tog!

Nedohvaćeni, nepojmljeni!
Ne tajim, duh mi nije jak
Sumavanjih po uzvišenih
Nacrtat sjena tvoga mrak.
Al slavu dajuć tebi Bogu
Veličat inim te ne mogu,
Van samo da mi može bit:
Visinom do tebe se krilit,
Neizmjernošću tvom se milit
I zahvalne ti suze lit!

Hrvatskome seljačkom sinu.

(Po Nekrasovu.)

U ime božje, ranče mlado,
Saljački sine, na put kreći,
Veselo ajde, roda nado,
Nauke stazom u skob sreći.

Knjižicu turi pod pazuho,
Te se ne srami, ako hrana
Loša je tvoja, trošno ruho,
Čizmica koja poderana.

I bos mi ajde, ajde gladan
U školu, sinko, dok je hora,
Ne bio nikoj dan ti hladan,
Podranku nigda mrzka zora.

Otac poštenjak rad će dati
Posljednji grošić za te vriedna,
Mila će majka presti, tkati,
Zalogaj svoj ti čuvat štedna!

Pak će se duša dobra naći,
Spoznat vrednoću, bistru glavu,
Hranu će, knjige, stan namaći,
Priliku volji stvorit pravu!

Tebi se smieši grad naš bieli,
Velika škola sjâ u žaru,
Svaki se knjige list veseli
Tvojoj bistroći, tvome maru.

Bit ćeš velikaš umom, znanjem,
Obrana onda, dika naša.
Nestalo bud je nehajanjem
Sjaja nam starih velikaša!

To mi je radost, to i dika
Hrvatska što nam zemlja mala
S velikih slovi dostojnika,
Niklih u nizu skromna rala!

*

Tako je bilo, tako bit će
Nauke gojem, snagom znanja,
Velikoj školi zora sviće,
Sviet se pregnuću takvu klanja.

U ime božje, ranče mlado.
Mudre se knjige, pera lati,
U školu ajde, ajde rado,
Pjesma te moja u nju prati.

Otačbini.

(Nekrasovljeva.)

Na izmaku sam vieka. Sin ti, majko otačbino,
Žalobitu i jadnu namire ostavštinicu,
Bol djetinjstva u glavi tinja mi, a ništa ino,
Mladovanja mi suze mlaz i zlied su u zjenicu.
Oluja, kratka dašto, srcem ponešto potrese,
Al novu snagu daje i žar mi opet mladenački,
Olujom dugom za sav viek plahoća sve se
Uvrežuje i biva uzlet svak nam nejunački,
A dugotrajnost, sveg na svietu grozna zatornica,
Na čelu mi je dubok trnja trag udubsti tegla.
Ah, malo kad, domajo, volja me je zanosnica
Tvog pjesnika potakla, u srdca mi dno posegla,
Te vili svojoj nikad ne zabranih, ne sprečivah
Niz klance jadikovce ljudski i sdušno se izjadat;
U krvavom si srcu mar za rod si podjarivah,
Oprosti, otačbino, voljan bijah za te stradat.
Umiećem vile svoje nikad pjesnik ne pazarih,
Tek pošto svojim očma vidjeh, da mi nema spasa.
Obnemoglom si rukom dirkat žice u tužne marih,

Da ne stradam posvema... Napušten sam, zla sam glasa,
Početkom imah nekih prijatelja izabranih,
Al, vajme, borioci druzi — gdje su mi u biedi?
Ta neki njih me zubma ljuto ujede i rani,
A neke i sam si otudjih, silno ih uvriedih,
Što kojeg od mene je zla mi sudba odagnala,
Još gdjekog neumitna smrt je u grob svalila ga...
A s toga, što sam biedan ostô sam uz napast zala,
Što nemam tješioca niti pomagača draga,
Života tog tegoba da baš ne smrvi me živo,
Što neprijatelj sâm je uza me rad mi straha zadat,
U krvavu si srcu mar za rod si podjarivah,
Oprosti, otačbino draga, htjedoh za te stradat.

Oj, narode mi dragi nečuvene strpljivosti,
Zadatak mi je bio opjevat ti muke, snagu
I svjetlom sviesti proniknut ti dušu i kosti
I skinut s tvoje duše tudje krivnje ljagu.
Al uz prokletstvo striške družtvene svike
Potekoh tek za bjegućom života srećom,
Bojažljiv smierah k rodu, al sigurnosti bez ike,
Te tako svoj se svojim ne žrtvovah snagom većom;
A narodu mi pjesme moje, vaj, ne omiljele,
Odjeknut ne bilo im klika ruskih iz srdaca,
A ipak ljubav žarka buktjela je iz njih vele
U prilog tebi, mili dome naših praotaca,
Pa s toga, što ogorčen od tebe se pristranjivah,
Što ipak svom si dušom svoj ja k svojim željah spadat,
U krvavu si srcu mar za rod si podjarivah
Oprosti, draga otačbino, htjedoh za te stradat!

Kneginja Volkonska.

(Nekrasovljeva.)

Rodih vam se, unučadi mila,
Pod Kijevom, na tihome selu:
Mila kći sam bila roditeljma,
Rod nam bio i drevan i bogat.
Al mi otac proslavi ga većma
Zavidjenom junačtva si slavom.
Ništa draže od mile domaje
Nemirnu mu ne bilo junaku;
Vojnička mu slava zače ratom
Još na Švede i na Perzijance,
Al mu spomen nerazdruživ posta
Stoljeća nam s ljetom dvanaestim.

Medju ruskim vojvodama slavnim,
Dok obstoji naša otačbina,
I njega će spominjati slavna . . .

Življah većem prigradskom u dvoru.
Povjerivši djecu Englezkinji
Hladovô mi otac. Svemu s' učah,
Što je nuždno bogatoj vlasteli.
Istinu ću reći. U to doba
Bijah svakom carica na plesu:
Očiju mi tamnih žar golublji,
Crna, duga kosa sinjeg sievka,
Jaka rumen mog crnomanjasta
Lišca liepa, visok uzrast, stas mi
Vitak i hod gizdav obuzeše
Mámom sladkom tadašnje krasnike . . .
Sudjeno mi bilo se zaručit
S mladim knezom Sergijem Volkonskim;

Slabo ja ga poznah vjerenika,
Slabo spoznah, kad mi bio vojnom.

Jednom bijah usnula tvrdosnom,
Kad me Sergij iznenada zovnu,
(Noću bilo, za malo će svitat):
Ustaj brže, brže nadj' mi ključe,
A uzpiri vatru! — Brže skočih,
Iztroh san si, vidim: nemiran je,
Blied je. Vatru uzpirim za časak.
Iz spremnjaka muž mi snese pisma
Do kamina, ter ih palit stade,
Neka naglo pročitavši prije,
Neka spali, ne pročitav slovca;
I ja drhćuć Sergiju pomagah,
Dublje u žar turajući pisma.

Zorom ni s kim ne oprostismo se,
Već se dasmo na put tri dni jureć,
Sergij bio smućen, žurio se,
Te u očev dvorac me dovezav,
U tren isti oprosti se sa mnom.

Rodbina je tješila me liepo,
Otac žurbu muževu izpričô:
Slučajnim da morô je za poslom.
Pod srcem si zaniela dragocjen
Zalog, s tog si dužna čuvati se,
Ne bi l' rodjaj desio se lakši.
Žena muža ne pratila sama,
Muž da doć će sinčića si ljuljat.
Proricaj mu ne obistini se,
Nije bilo sudjeno mu vidjet
Rodilicu, prvienca si sinka
Ni tuj, niti domaćim pod krovom.

Muž ne došô, niti pisma nema,
Brat mu, otac, oba pobjegoše.
Materi si rekoh: Idem sama,
Dosta dugo, dosta čekale smo.

Skočih živa čuti, gdje je muž mi?
Otca svog upitah, on mi reče:
U Vlašku ti ode muž vojevat!

Dosjetih se, svi da varaju me,
Vrlo brižno da mi nešto kriju.

Kano stienom, gle, obzidaše me,
Nit mi daju u dnevnik zavirit.

Muku mučeć milovô me otac,
Žaleći me množio mi biedu.
Sve pak doznah, doznah napokonje,
Proštih sama, a iz osude mu,
Da je Sergij bio urotnikom,
Oružja da latiše se veće
Kujući si nesreću domaji.

Muža moga rod u Petrogradu
Bješe velik; htjedoh znat ga svega,
Do tog roda tri se vozih dana,
Moljah svakog, Sergija da spasi;
Ali rod mu ne smognu pomoći,
Čuh dapače, da sam s mužem i ja
Stigla tamo, kud odvezoše ga.
A kad tako sebe spetih samu,
U mah isti osjetih i srcem,
Što mi valja, kud se žurit treba.
Roditeljski bješe m' dom zagušljiv,
Stadoh k svomu prositi se mužu!

Mnogo, ah, i gorko plakalo se.
K objedu se kad bi sastajali,
Otac bi me uzgredice pitô:
— Kuda sjeknu? Rekoh: — Ići mi je! —
Muknu otac, muknu sva obitelj,
Kad u sumrak gorko ja zaridah.
Namah udje otac, prepadoh se,
. . . . pečalan i tihan
Prosbori mi srdačno i krotko:
— Što li kaniš, oj, golubice mi!
Zaludna je velika ti žrtva,
Jedva grob mu ondje nać ćeš hladni! —
Čekao je, što ću mu odvratit,
Hvatao mi pogled, milovô me
I cjelivô — — — — — — — —
— Ostaj u nas! — Ponovi me slietat
Žarko. Bog zna kako mu se oteh;
Prignuh glavu na lievo mu rame,
Tihano mu rekoh: — Idem, idem. —
Tad će starac: — Barem nas se sjeti:
Majke, otca, djeteta si najzad,
Svieh nas eto napuštaš bezumce.
Rad šta? Kaži! — Dužnost vršim, otče!
Nepokojna danom sam i noću,
Ridam biednim nad sirotčetom si,
Sve, što mislim, o mužu si mislim,
Svud mu slušam spočitaje krotke.
Kuda kročim, svud na licma ljudskim
Osudu si čitam, njihov šapat
Čini mi se poviest izdaje mi,
Njihov posmjeh ukor okljeve mi,
Jer mi mjesta nij' na plesu sjajnom,
Već u tužnoj pustinji dalekoj,
Loman sužanj gdje u kutu sjetnu

Samotan se boči s ljutim mislim
Bez pomoći... Žurit mi se k njemu!
Radovah se s njime, s njim i stradat
Dužnost mi je. Bogu ću ugodit.

Komu li sam ja prevoljet dužna?
Mužu, sinku l'? Sjeknut mi je lasno:
Idem tamo, gdje me više treba,
Idem k onom, koj u nevolji je.
Sinka si eto puštam u svom rodu,
Još je malen, a kad poporaste,
Kad se strašne tajne nam dokopa,
Vjera i Bog: pojmit će mi srce,
Svesrdice sin će pravit majku!

Otče sladki, tako mi je sudit...
Gle, s tjeskobe za mužem si umrieh!
Na što vojnik star si obzirô se?
Zar nas, otče, ne naumi tomu?
Junak pravi sinove dovedši
Tamo, gdje je bilo poginuti,
Zar ćeš biednoj, rodjenoj si kćeri
Ne povladit srcu i pregnuću?

Za tri dana na dug put se spremih,
Praštasmo se niemo, bilo samo
Zagrljaja mnogo, mnogo suza!
Sjedoh sama, trojka odmače se.

Ciča j' zima. Sanik liep i gladak.

Vidiš, što si vikô: svu ljepotu
Pustinjskoga, ruskoga nam kraja.
Čuješ šum, gdje gorom šumi silno,
Sjen joj grdni vidiš, dokle seže.
Alem-sagom pokrita je ravan,

Sela kanda propala su u snieg,
Bjelucne se s vrha dvor vlastele,
Sievne crkvi jabuka sa tornja.

Brila zima prema hitnji vožnje,
Sav mi obraz uze bridjet strašno,
Te posvema kibitku si pokrih,
Mećava mi često put zamela,
Ali silih, prodrieh ipak napried,
A putovah tri put sedam dana,
Bajkaljskom se jezeru primakoh.
Premostim ga. Studen je tolika,
Da na očma smrzava se suza.
Sa kibitkom razstadoh se kašnje,
Jerbo bješe nestalo sanika,
Golom cestom bilo se taljigat,
Sa sobom se narav pobi — dani
Vedriji su, hladniji i tiši,
Pod Nerčinskim opet snieg zagruvô,
Sanma zakrč taj prevalili smo.
Nuto zidan dom sa rešetkama!
Pred njim stražar straži mirno stojeć.
— Što, zar tuj su prognanici? — Da, al
Niesu doma. — Valjda na raboti? —
Nekakav me dječak vodit uze,
Spazih vrata podzemni u hodnik,
Spazih do njih surova stražara,
Gola sablja bila mu u ruci.
Jedva mome plaču smilovô se,
Kako Boga prosila sam njega,
Svjetiljku si užegao stražar,
Stupih za njim rudarski u tamnik
Te koracah dugo nizastrance;
Potremkom je bilo tada mostit,

Držao se stražar zida, tamno,
Zadušno je bilo; sad ti pliesan
Uzela se bielit; sada voda
Tiho strujeć lokvicama nizu
Prelievala se.
Pučina mi puče, na njoj sjenke:
Ču li lupu malja, radnju, vrevu?
Eno ljudi! Vide li toliko?

— Gle Volkonske! — Zakriča Trubecki.
(Glas mu spoznah.) Spustiše mi ljestve.
Uz njih gore dosunem strelimke.
Tuj me sami dočekaju znanci:
Srdj Trubecki, Artamon Muravjev,
Borisovi, knezi Obolenski.
Neko kliče: — Eno vam ga, eno! —
Sergij hiti, ali tiho stupa,
Na njem lanac zvekće pritajeno.
Razstupi se družtvo, umuknuli
Ti rudari sužnji i stražari —
I nut Sergij spazi, spazi mene!
I razširiv ruke kliče: — Mašo!
Ali stade sav obnemogao,
Prihvate ga do dva prognanika,
Suze blieda poliše mu lica,
Razširene tresle mu se ruke.

Ja priletjeh . . . u taj čas mi duša
Obilovat uze čuvstvom svetim,
Te sad istom videć ga rudarom,
Čujuć lanca užasni mu zveket,
Videći mu okove na rukam'
Posve shvaćah muke mu goleme,
Shvaćah snagu — i spremnost mu stradat!

Nehotice preda nj klekoh jadna,
Ponajprije, u koj ga sapeše,
Prinieh k ustma nevoljnički lanac.
I Bog tihog angjela nizposlô
U taj rudnik podzemaljski. U tren
Presta govor i grohot težaka.
Zamrznula kretaća im snaga.
Tudj li, naš li, svi su suznih očju
Uzrujani, surovi i bliedi
U okrug nam stali . . .

Vidjelo se. Svak je ćut'jo s nama
Sastanka nam i žalost i radost.

Žetva.

(Kolcovljeva.)

Zora kao požar
Rudi, plamsa u vis,
Tik nad zemljom magle
Pramenje se mota.

Žarkog sunca zraka
Vedri dan nam bieli,
Podiže i maglu
Iznad gorskih glava.

Pak ju sgusne često
U crn oblak, grdan,
Oblaku se tome
Tobož' smrkne lice.

Smrkne mu se lice.
Nešto tužna smišlja.
Kanda je na umu
Rodjena mu gruda . . .

Vjetrovi ga gone
Strelimke daleko
Preko kopna, mora
U sviet bieli nekud.

Tad se posla lati.
Burit, grmljet stane.
Munja sieva, a krasna
Pomoli se duga.

Kraj zaokupljen je.
Grom se sorio nice,
Spustila se kiša.
Bujna kiša suza.

Sve na crnu zemlju.
Na suhe joj grudi.
Na grudi široke,
Na brda i dôlje.

S nebeskoga svoda
Sunašce se smieši.
Majčica nam zemlja
Žedju ugásila je.

Zelenih si poljâ,
Vrtova si bujnih
Cielo ono selo
Ne mo'š nagledat se.

Staro je i mlado
Molitvom i plačem
Nebesku tu milost
Uspjelo izhodit . . .

Proljećem kad lahor
Lahori u listu,
Seljani tad štočeg
Hametom se late.

Ponajprije vreće
Napune si žitom,
Tad ponameću ih
Redom u kolija.

Zatim u cik zore
Sjutradan ti krenu
Iz sela put polja
Uz kola sa žitom.

Uzput, gdje je slika
Božja il kog svetca,
Liepo poklone se,
Bogu pomole se.

Na polje kad stignu,
Eto jagme, vreve,
Tuj se pluži, drlja,
Jarci rede, čiste.

Crna zemlja tuj se
Gnoji, miluje se,
Tuj se sjeme sije,
Posijano valja.

Al da tome maru
Radujem se radu.
Gledjmo, kako Višnji
Trud će blagoslovit.

Raž je puna klasja,
Seže do nad grûdi,
Puno klasje majci
Naginje se zemlji.

Hulja vjetar tiho
Dune kadšto poljem,
Zrela s' raž lelija,
Klasje šušti zlatom . . .

A uz roditelje
Žanju strn i djeca,
Žanju pri dnu vlati,
Nek je više slame!

Snop do snopa meću,
U kola ga slažu,
Veselo ga svu noć
Kućama si voze.

Pa kraj gumna eno
Plasta naslagana,
Kô bogataš kakav
Diči se i koči.

Znade sunce, žetvu
Omogućilo je,
Zrăke mu ohladne,
Pak se jesen javi.

Ljepše gori plamen
Svjetiljke pred slikom
Majke božje u mnogom
Seljačkome domu.

Rudešina popievka.

(Kolcovljeva.)

Liepu ćud i radost
Rudeši je Bog dô,
Nevoljam i brigam
Rudeša je zlobnik.

Momci veseljaci
Rudaste su kose,
Nije češljem moći
Rŭde si namaknut.

Valja ti se rodit
Rudast, a ne bogat,
Tek u mladoj grudi
Nek je liepe ćudi!

Za čim takvić čezneš,
Niknut će iz zemlje,
Na svaku će ruku
Privreda ti navriet.

Što kom na um pane,
Bit će last mu i sreća,
Rudeši iz glave
U sviet će blagòdat.

Ne možeš li milom,
Ti navali silom.
Junačke iz sbilje
Milje će izmilit.

Veselome srcu
Rad i volja vriede,
Pa mu i liepa ruka
Kudjeljicu prede.

Komu liepa ćud je,
Zlatna su mu usta,
Izvire nam iz njih
Rieč i pjesma pusta.

Takva rieč i pjesma
Med je djevojkama,
Rabe l' ih gospoda,
Rodu su sloboda.

Slava liepoj ćudi
Rudastoj i kosi,
Bez te je dobrote
Zališna ljepota.

Nevolje i jada,
Rudešo, se mani,
Pjevaj iz sveg glasa,
Vedrili t' se dani!

Mladost i zdravlje.

(Kolcovljeva.)

Koj si mlad i zdrav još k jednu,
Utjehe ti evo biednu:
Znaj, sa strana eto svijeh
Liepa ti se sreća smije.

Ma ti prieti groz oluje,
Ma ti tkogod propast snuje,
Ti u prkos potežkoći
Gledaj ipak napried poći.

Samo smjelo napried kroči,
I prioni i poskoči,
Ajd' u susret svakoj borbi,
Te ne nosi glave u torbi!

Al uzčuvat tek si mari
Nešto zdravlja za viek stari,
Pa da s kojegod rugobe
Ne'š se sramit mlade dobe!

Žustar momak.

(Kolcovljeva.)

Vjetar duva poljem,
Usjev se lelija,
Vjetar napried ne dâ
Prašnom vijavicom.

Nek i oblači se,
Grom za gromom treska,
Ti vedrino dana
U mrak se pretvòri!

*

Pjevajuć kô ptica,
Srčan ću preletjet,
Stignut, kud nakanih,
Bez staze i svjetla!

Što mi je do staze,
Što do nepogode,
Kad dva modra oka
Zanose mi srce?

Može l' nevolja mi
Nahudit na svietu,
Vierno l' i pomamce
Kad mi voli zlato?

Kosac.

(Koleovljeva.)

Nikako ne pojmim,
Ni ne domišljam se . . .
Pa i ne znam, zašt' se
Domislit ne mogu?
U zô čas me valjda
Mila majka rodi
Nesretnoga danka
Bez te čarne, sretne
Košulje na meni.
Plećast na sviet dodjoh,
Kô što djedovi mi
Plećasti su bili.

Od majke su prsi
Oble mi, visoke,
A od otca krvca

Podaje mi rumen
Licu mome bielu,
A ta crna kosa
Do šije mi seže.
Svakom poslu vješt sam,
Radujem se radu.
Ali, kako rekoh,
U zô čas sam rodjen
Bez te a na meni
Košuljice čarne.

Liepa mi se Gruža
Svidjala veòma,
Te u otca kneza
Blažen ju zaprosih;
Ali siedi kneže
Odagna me prosca,
Bog bi znao, za kog
Voljan ju je dati!
Ja to mlad ne pojmih,
Nit razumjet mogoh.

Zar me briga bila,
Što joj otàc bješe
Bogatstvom na glasu?
Neka starcu bude,
Što na pretek ima;
Ta za Gružom samo
Gine srce moje.
Na bielom joj lišcu
Plamti zore rumen,
Očiju divota
Mladjahnu mi momku
Pomuna je mozgu!
Pa koliko juče

Plakala je za mnom;
Jer je juče knez me
Odpudio prosca.
Ti će jadi duše
Skončati me jošte!

Odstranjen sam. Što ću?
Nije druge: tuj već
Obstanka mi nema.
Kupit ću si kosu
I naoštrit ljudski,
Pa onda: s Bogom, s Bogom,
Rodjeno mi selo!
Nemoj plakat, Gružo,
Ne ću kosom oštrom
Prorezat si grkljan . . .
S Bogom, seoce mi,
S Bogom, starče tvrdi,
S Bogom, moje zlato!
Valjan momak mari
Poći u sviet dalek,
Kad mu boljku doma
Priličice nema.
U daleku kraju
Tamo Don nam teče,
Strugu svoju širi,
Obali na donskoj
Ima mnogo selo
I u selu crkva,
Oko tiju sela
Pukla nam je stepa,
Koviljem posvuda
Liepo izkićena.
Oj, ti stepo draga,

Liepa moja stepo,
Pučina si velja
Tja do Crnog mora!
Niesam, gle, golòruk
Došô u pohode ti:
U mene ti evo
Naoštrene kose,
Njom naumih eto
Objem rukama si
Po visokoj travi
U dulj ti i u šir
Stvarati čistine,
Nakose ti redat...
Mišice pomozte,
Udesite ljudski
Mahnut, podhvatiti,
Podnevno u doba,
Lahore, popuhuj
U znojno mi lice
I razhladjuj stepu,
Travom tom lelijaj,
Zuji po nizini,
Šušti pa se slegni
Pokošena travo!
A sve cvieće liepo
Glavice obori.
Uz tu stepsku travu
Suši mi se i ti,
Kô što venem i sam
Čeznući za Gružom!...

Nakose već redam
I dosušit gledam,
Naviljke si snosim

Plašće plastim redom
Kućne do visine,
A kozakinja mi
Plaća trud valjano,
U pregršt mi sipa
Novaca dobrano,
A ja za pojas ga
Ušivam i čuvam,
Vraćam se u selo
Moje omiljelo,
Pojurim do kneza,
Pokaže l' se opet
Nemilostan proscu,
Tad nabrojit ću mu
Stečen zlatni novac,
Za vrednoću moju
Ne bi l' i on dao
Meni zlato moje!

Lienčini.
(Kolcovljeva.)

Seljače, zar spavaš jošte?
Proljeće je svud po vani,
Susjedi ti već su jutros
Uzorali svoja polja.

Preni se i ustaj, uzmi
Sam se motrit, sam si sudit,
Što si bio, što si sada,
Što li sve je jošte tvoje.

Na vršaju nemaš klasa,
U žitnici niti zrnca,
Dug da platiš, morao si
I konjice već založit.

Prevrnuta i sva prazna
Škrinja ti je, prazne vreće.
Tvoj kućerak sgrbio se
Kao kakva stara baka.

Pomisli na ono doba,
Kad je sreća još ti cvala,
Kad je sveg na pretek bilo
Na polju ti i u dvoru.

Kad si s guvna, s dvorišta si
U sva sela tja i ù grad
Ravnim drumom vozao se
Punim kolma nudit kupce.

Sva su vrata namah ti se
Otvarala, kao gosta
A na častno mjesto uzà stô
Smjestit su te nastojali . . .

A sad sjediš kraj okna si.
Buviš u sviet žedan, gladan,
Od jutarca pa do mraka
Hrčeš, Bogu dane kradeš!

Žito ti je nepožeto,
Vjetar stresa zrnje s klasja,
Vrane grakću s tvoga polja,
Da se radu ne raduješ.

Još li spavaš? Ne će sunce
Lienčinu te da već grije,
I već eto preko plota
Jesen ti u obor viri.

I čuj, sad nä eto zime,
Da te sjeća bunde, peći,
Pak se možeš u snieg leći,
Lienčina da većma stradaš.

Susjed tvoj na sanicama,
Gle, na sajam hranu vozi.
Veseo je, a ti jadan
Nemaš, kom da lienost prodaš!

Upit.

(Kolcovljeva.)

Zar prikričat možeš suncu:
Stani! Nemoj kolat dalje!
Po nebu se šetat nemoj,
Nemoj sjati crnoj zemlji!

Stupiv na žal, motreć more,
Zar ćeš od njeg ti zahtievat,
Nek mu s' voda smrzne ledom
Il da stienom otvrdne mu?

Gdje li ti je divska snaga
Ne dat zemlji, da se kreće,
Da ustali se, a ne kola?

Kako ništa da ne želim
Uz tu mienu sveg na zemlji?
Što da počmem, kad mi volja

Tol je bujna, napržita?
Kad mi misô tol je griešna,
Kad je strast mi tol žestoka?

U tu grudu crne zemlje
Nebeska je svemoć znala
Duh udunut, duh života.
U njoj žive, caruje joj!
Tja od zibke pa do groba
Mrči zemlja na vlast duha,
Ne bi rada njoj robovat;

Ali zemlja nije jaka
Oteti se tome jadu,
A nebesa duh sa zemljom
Ne može se sprijateljit.

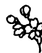
A zar zemlji toj je vieka
Izvilo se mnogo? Hoće l'
Ta budućnost trajat dugo?
Kad će spor taj dokrajčit se,
Sâm Bog neka za to znade!

Zakopan je preduboko
Smisao te nam zagonetke,
Niti uma dostaje mi
Ući u trag božjem smjeru!

Do vieka će mukom mučat
Groba ljudskog ta dubina,
Mračna ć' ostat sva daljina . . .
Hoću l' igda na dnu mora,
Hoću l' igda živjet život
Vedrom nebu na visini?

Hoću li se sjećat ikad,
Gdje sam prije viek svoj vio,
Čovjekom li što sve mišljah?
Il će nestat pokojnome
Pamćenja mi i mišljenja?

Što l' od mene tad će biti,
Bielog svieta stvoritelju,
Bielog svieta vladaoče?

Visoka tajna.

(Kolcovljeva.)

Oblak nosi vodu,
Voda pojí zemlju,
Zemlja rodi plod nam;
Tušta zviezdâ gore,
Tušta bićâ dolje,
Mrak tuj, sjaj je tamo,
Sve čudesa sama . . .

Stareć svednevice
Zagonetnim smjerom
Juri u nepovrat nam
Stoljeće sve jedno
Za drugim ustopce,
Vječnost pita svako:
Je l' već jednom kraj to?
„Pitaj one za mnom!“
Odgovor je svakog!

Moleći se hrabar
Duh se vine nebu:

Daj mi odgoneni
Stvorbe zagonetku! —
Stvaranja čudesa
Tajnom umire me,
Tiho i naglo opet
Pomute mi mozag.

Što li unapried će
Biti od tog svieta?
Svjetiljko, razsvjetljuj
Jače sliku spasa,
Mučno je sumavat.
Sladje ja se molim!

Molitva.

(Kolcovljeva.)

O moj spasitelju,
Čista mi je vjera
Kô žar molitve mi!

Al mi vjerom viernu
Grob je mračan ipak!
Čim ću onda slušat,
Kad je uho u grobu?
Čim ću onda gledat,
Kad su ugasle oči?
Čim li osjećati,
Kad je mrtvo srce?
Kakav li nam život
Duševni će biti
Bez srca uz dušu?

Bog je omotao
Velom križ tvoj i grob
I nebo i zemlju,
Zamet stvora i smjer mu,
Sve zapečatio
Pečatom što tvrdjim,
Što ga ne će smrvit
Ruševine svieta.
Raztalit ni oganj,
Ni razmočit voda.

Prosti, spasitelju,
Što eto moleć ti se
Jadam jade griešne!
Kriesi to su iz mraka,
Glasi milja tebi!

Čovjek, kakovih je mnogo.

(Turgenjevljeva.)

Uzrasô u domu tetke stare
Za zlo ne znao je,
Bojao se sušice i smrti
Petnaeste svoje.

Sedámnajste bio mališ žustar
Te već dobe ove
Uzeo se mališ udubljivat
U mašte i snove.

Suze roneć dobra srca skoči,
Svjetinu da brani;
Proklinjô si nemilice
Udes dopitani.

Prekrasne si duše naginjanja
  Ne mogô savladat,
Uze ljubit liepe djevojčice
  I sreći se nadat.

Gradio se jadnim stradaocem,
  Gradio i pjesme,
Vidjelo se, dragine da ruke
  Ni dotać se ne sm'je.

Prevoli si zatim prijateljma,
  Umukne posvema,
Upisan je zatim u vojnike,
  Kad već druge nema.

Potla uze susjedu za ženu,
  Voleć mir svoj i hlad,
Kvočkom, rek bi, upodobio se:
  Izlegao pilad.

Živio je dugo skroman i škrt,
  Zvali ga dobričkom.
— — — — — — — — —
  — — — — — —

Cvietak.

(Turgenjevljeva.)

Našao si — slučajno — u travi
Proljetnoj i mladoj grmlju u tmini
Cvietak skroman, prost, al preubavi,
Kad si samac bio u tudjini.

Travi u rosnoj cvietak čekao te.
Procvao ti voljkoj na slobodi.
Čuvao ti mirise dragote,
Prvim tebi mirisom da godi.

Badrljicu gibku prekinu mu
I u zapučak si zadjede ga
Brižnom rukom. Ne bi ti na umu,
Al ga uz trom smiešak skonča svega.

I ti podje prašnom cestom dalje,
Polja sva su same ogarine,
Sunce strujeć žar svoj nice šalje,
A tvoj cvietak vene ti i gine.

Rasô cviet u hladu prepokojnom,
Bujao je kiše i rose njegom,
Sad grdoba prašinom je znojnom,
Opaljen je podnevnicom žegom.

Dakle što bi? Čemu súzâ vrutak?
Cvietak znô je, da je stvoren tome,
Tek da može bivat koj trenutak
U blizini godit srcu tvome.

Teša.

(Turgenjevljeva.)

Mučke mrzle vozilo se noći
Momče u selo, slabo konji jezde,
Oblak bieli svom se sgusnu moći,
Velike se i male smrkle zviezde.

Momče skrenu, starica dobasa:
„Zdravo, bako!“ — Ej, Tešo, odkle ti mi?
Kud te nesta? Ni traga t' ni glasa.
„Gdje bjeh, zlo je tamo poć po zimi.

Živu l' jošte rod i braća naša,
Kuće li nam nitko ne upali?
Udova li sbilja jest Paraša?
To mi u Moskvi rekli — istina li?“

Čitava je, puna kuća vaša,
Zdravä braća i rodbina ti mnoga,
Obudovlje susjedska Paraša,
Drugi mjesec podje za drugoga.

Vjetar dunu, zviždnu momče ljuto,
U vis zirnu, kapu gurnu, gle ga:
Mahnu rukom, konje svrati u to
Nazad, odkle dodje — nestade ga!

Starac vlastelin.

(Turgenjevljeva.)

Starcu časa poslednjeg mi nuto!...
Sinovče mi, poslušaj me stara,
Mrk ja starac u oči te ljuto
I postrance ne jedan put karah:
Mrčah dašto, što li tim polučih?
Nikom voljet ja se ne naučih...
Barem ti mi prosti, stricu starom,
Kajanje mi pamti svojskim marom,
Kad me mrtva vidiš, momče mladi,
Ne plač', skoči, raduj se i radi!

Mlad sam i ja jeo i pio sam,
I udvarô djevojkama žurno,
I zeceva množ postrieljao sam,
S drugovima gostio se burno . . .
Kad se u grad napokon preselih,
Trgovci me pažnjom obuzeli,
Slavili me prvim boriocem,
Bogatašem, mladim pregaocem.
Bogatstvo si dašto zarajtô sam,
Ljubavi si ničje ne stekô sam!

Ne znam, rašta, s koje l' kriv sam strane:
Ne, što téžih ja za nečim inim,
Il što ludo prodangubih dane . . .
Već se nikom umiljat ne činim,
Niti nikom ne volim, te budna
Sviest me kolje i davi starca trudna,
Te u čas strašni, u čas posljednji mi
Suze navru, groz me mučit primi,
Na starom me licu suze peku,
Te se stidim, stradam na kraj vieku . . .

Vaj me, Vanjo, Vanjo, zar mi vriedi,
Što si skupih novaca toliko,
Hram što i dvor sazdah i uredih,
Ne marim za nikog, za me niko!
Zar mi je do novca? Eno ti ga
I sveg blaga, nije za nj me briga.
Samo nek bi smrt još pričekala
Malo mi se još nasladit dala . . .
Ah, dä, *marit* dajte mi i *mar* steći,
Pak ću umriet za ukor ne mareći.

Grešnik ja sam, Vanjo, imao bi
Tek razmišljat u taj čas i o tom,

Da svećenik dodje, Bogu dô bi
Račun — razstajuć se sa životom.
Al mi eto smračuje se; gle de,
Gle' krasotice, gdje k meni grede,
Šum bojažljiv čujem koračaja,
Tepanje mi milo, kao s raja,
Mojoj siedoj glavi strpnje nesta,
Nema u njoj višim mislim mjesta.

Vidim čudo . . . Eto smrti ljute,
Bezplodan mi život, Bože, prosti!
Vanjo, gledaj strah i muke krute,
Ruku daj mi i u skrušenosti
Gledaj očma, onda svoj nam djeci,
Kako stric je umirao, — reci,
Kako trzô s', ridô postojano,
Kako j' težko nakon konca izdan'o.
Nikom volio, nikoga od svijeh
Za života usrećio nije!

Tko je to?

(Majkovljeva.)

Kroz lug k Nevi na svom konju
Konjik kasom dojahao,
O kamečke i o žilje
Dobar konj se spoticao.

Spazi uz Nevu slab kućerak
I na suhu razbit čamac,
Svrh kog stajô ribar mrki
Mrmljajući kletve samac.

*

„Pomoz Bog!“ doviknu konjik
A mrk ribar, na nj tek glenu,
Ne ozva se u mah prvi
Tom konjiku začudjenu.

Tad promrmlja ipak: „Tvoj mi
Pomozbog je ponehari,
Vidiš, ribar sam na suhu,
Bez pomoći bogac stari.

Igračka je čamac vama,
Pomoć meni to je s neba,
Kô vreteno što je ženskoj,
Kô što j' bogcu komad hljeba.

Bili Švedi, bili Rusi,
Bog bi znao, još im zdravo
Proklet duhan vonja tuda,
Još će sve nas proždriet djavo.

Imô bi se krit u lugu,
Kad će k meni koji samac,
Al je sva ih došla sila,
Razbiše mi i taj čamac.

Prije tuj nam bilo liepo,
Ali odkad, kô i danas,
Car nam Moskov Ruskom drma,
Dragi Bog nek očuva nas!“

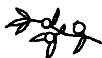
Smiešeći se konjik sjaha,
Pak se posla lati goso,
Jedva za pô sata samo
Obavio čitav posô.

Bradvom tesô, svrdlom vrtô,
Dlietom dubô, lupô batom,
Sastavio, ljudski stegô
Sva brvanca čamcu na tom.

„Gotov ti je eto čamac,
Čitavoga sad ga nä ti,
U carevo zdravlje na njem
Svog se opet posla lati.“

„U carevo zdravlje da li?
Tko si, kad je do njega ti? . . .
Baš si pravi majstor rukom,
Boljar sborom. Bog ti plati!“

Poduprô se starac rukom,
Te čudaka gledô toga,
Ogoljene gledô glave,
Gdjeno u lug nestalo ga.

Sreća za nepogode.

(Majkovljeva.)

Sjećaš li se, kad u lugu
Potajice drûg ȕz drúgu
Bazali smo šetnji skloni,
Našli tek se dana onih?

Silna kiša iznenada
Uzela da pljušti, pada,
Te pod jele guste hvoje
Sklonismo se obodvoje.

Bilo šale, bilo straha,
Tja i brige istog maha,
Ali ne bi drugud kamo,
Da se spasit pokušamo.

Curci oko nas curjeli su,
Od sunca se caklili su,
Pak se sebi pošalismo,
Da u zlatnoj kobači smo.

Smijasmo se i pod jelom
Biseru nam onom bielom,
Što no granjem gmizao je,
Na glavu ti kapao je.

Tja u njedra s ramena ti
Usmjeli se nizpuzati . . .
Napokon ti dodijala
Nepovoljna rosna šala.

Umukosmo i zà tê šutnje
Munja sievnu, grom zatutnje,
Udario negdje u deblo,
Bilo svježe il uzeblo.

A ti stidna, zaplašena,
Glavom mi se na ramena
Prignu i privi srcu momu,
Hvala kiši, hvala gromu!

Svoj uza svog!

(Majkovljeva.)

Na suncu se kako proljetnome
Razigrati mari golub ptica,
Oganj prvi tako u srcu tvome
Nagna t' suze nevinoj na lica.

Ali dočim miloglasje sreće
Opaja mi srce, dok mi niti
Tren napustit blaženstva se ne će,
Kojim rad sam dušu napuniti.

Nijedan da glasak našeg sklada
Ne mine ju: ti mi kloneš eto
Duhom s neke težke boli sada,
Suze roneć tajiš meni sve to.

Zaklinjem te, povjeri mi boli!
A ti veliš: niesam vikla sreći
Prevelikoj, neizmjernoj toli,
A naslućujem nam jad što veći...

Ele glave valja nam osovit,
Suprotnut se buri svoj uz svoga,
Plačuć ćemo boj taj blagoslovit,
Draži bit si, neg do boja toga!

Što mi je otac namro?

(Nikitinova.)

Što li liepa, dobra
Namrô mi je otac?
Nije dvor to zidan,
Ni kup suhog zlata.

Al je ipak namro
Liepoga mi blaga:
Snažnu dobru volju,
Žustro mi pregnuće.

Što mi treba više?
Zrav i jak sam momak.
Imalac bez novca,
Radiša bez plaće.

Kad mi nevolja je,
Zapjevam kô ševa,
Kad gdje ubog svanem,
Zirnem kano soko.

Prsima ću golim
Na svog roda vraga,
A za okršaja
Smiešit ću se voljko.

Što Bog dade dobra,
Sve će bit mi pravo,
Sav mi bieli sviet se
Čini božjim rajem.

Seoska sloboda.
(Nikitinova.)

Nebo eno sinje
Titra zviezda sjajem,
Bieli mjesec voljko
Lebdi ponad gajem.

A gaj zirka tiho
Jezersku u ravan,
Gusto grmlje mirno
Spava uz kraj tavan.

U grmlju se smije,
U grmlju se sbori,
Kosilačka vatra
Praska, žarko gori.

Sputan konjic eno
Pase djeteljinu.
Nešto ti se bieli
S bujna tla kroz tminu.

Netko, čuj, pjevuca
Požudno, polako,
Žustar, gle de, momak
Iz tmine doskakô.

U vis baci kapu,
Pak ju ulovi si,
Pleše, pak se čučne,
Klikne, u vis klisi.

Prepelica na to
Dva put pućpurikne,
Zafićuka momak,
Klikne i opet džikne.

Oj, vi zlatne njive,
Jezerske modrine,
Zemaljske širine,
Nebeske visine! . . .

U vas miru sgoda,
U vas je sloboda;
Od srca se pjeva,
U srce se lieva!

Riečju, riečju!

(Nikitinova.)

Zora puca, dašto,
Sunce i nas grije,
Volimo vrlini,
Do zloće nam nije.

Duša za dom dragi
Boljeti nas uze,
Nad sramotom doma
Prolievamo suze.

Nemara se man'mo,
Nemar nam je bieda,
Štono domu cvasti
A nam napried ne da.

Napried, braćo, svi se
U har boljku sdružmo,
Istini, dobroti
Svojim marom služmo!

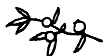
Svak nas dušom dahni,
Na put vragu stani,
Živom željom plani,
Mudrom riečju s' brani!

Cudni li smo svati.
Eto nas na mahu,
Stanemo l' se zvati,
Nema traga strahu.

Plamne svedj smo duše.
Jake volje, biesa,
Roda bol nas boli,
Snujemo čudesa.

Dodje li do sbilje,
Da se počme činom,
Nuto izprike nam
Biedom, kukavštinom.

Tad smo mali, slabi,
Nemoćni bezjaci,
Riečju, samo riečju
Bili smo junaci!

Pjesnik svojim pjesmama.

(Fofanovljeva.)

Pjesme moje, pjesme,
Moja djeco mila!
Zli vas ljudi mrze,
Zavide vam krila.

Pjesme, moje suze,
Srca uzdisaji,
Ne gmižte po nizu,
Gdje su gluhi kraji.

Krilite se visom
Crkvi kraj zvonika.
Odanle mi zvonte
Čul'ma pobožnika.

Neka čežnja tajna.
Radost liepe ćudi
Uzbudi se voljko
U svih dobrih ljudi.

Pak će uzdisajma
Glasu vam povladit.
Milosti će cviećem
Suze vam nagradit.

Noćni bdilac.

(Fofanovljeva.)

Palače se sjajne koče
Eno noćnoj u tišini,
Svjetiljke su grdne tamo,
Da od noći dan se čini.

A plamećak svjetiljčica
Svetaca nam pred slikama
Trepti gdjegdje potihano
Pobožničkim na kućama.

Tja na trećem katu gore
Samotnice eno svieće;
Kom li božjem svietli stvoru
Tako slabo i kasno veće?

Nada l' tuj se dragih dvoje
Porodjaju prvog čeda?
Ili kom na umoru se
Duša iz tiela jošte ne da?

Eno sada pokraj oka
Neku sjenu opažamo;
Valjda ijuk, ili jauk
Od srca se kida tamo.

Podnipošto. Već uz prozor
Pjesnik reda redke svoje,
Uza slabo svjetlo svieće
Pjesmom rodu svietlio je.

U studenoj svojoj sobi
Pjeva roda tuge i spore,
Sreću milja, i da dodje,
Pjeva slavu rujne zore.

Ulica je nehajnica
Pusta, tiha, snena lica,
Samo vjetrom gnan paluca
Koj plamećak svjetiljčica.

Prozori se još ne cakle
Poredanih tuda dvora,
Svjetiljčice pred slikama
Bljednu — eto sviće zora

Tamara.

(Lermontovljeva.)

Duboku u klancu Darjála,
Gdje Tereku šumio val,
Davninom je vrh mrkih skala
Gradàčac mu resio žal.

Sred kule visoke i tiesne
Tamára je živjela zla,
Djavolske si ćudi je biesne,
Angjelak ljepotom je sva!

U ponoćnoj tamo se tami
Svjetlucao zlatkasti žar,
Baš kao da putnika mami,
Da dodje prenoćiti bar.

I čuo se vapaj Tamáre:
Sva živa je želja i strast,
Razžarila silne si čare,
Napregla nepojmljivu vlast.

Vojnika i trgovca hvata
Zamamljiva glasa joj zvuk,
Otvoriše svakomu vrata,
A dove ga hadumov muk.

S počivala meka se dignu
Tamára premamljiva sva,
Na sielo mu do sebe mignu,
Na vince u pehara dva.

Razširiše primljive ruke
I spoji ih cjeliva moć,
A strašću i divljanjem buke
Zamnievala ciela je noć,

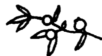
Baš kano da u pustom gradu
Junaka i ženskih je sto,
Te vjenčati nekog imadu,
Sahranit li ima se tko.

Al čim bi po vršku se gorom
Pojavio zorice rûd,
Zaniemjelo, smrklo se dvorom,
Zapòdio pokoj se tud.

Tek Terek u klancu Darjála
Tišinom razturuje bûk,
A žurba za valom je vala
I mota ih nagao sûk.

Naričuć bi trup tad mrtvaca
Na Terečko dospio dno,
A s prozora, s bliedih ustašca:
„Oprosti mi!" jeknu u dô.

A glas joj je praštanje milo,
Željakanja i njege joj slast,
Kô kad bi mu vratit se bilo
Obietajuć milja mu last.

Potok Terek dariva more.

(Lermontovljeva.)

Drt i biesan Terek struji
Prorovana preko stienja,
Nalik mu je plač oluji
Te mu suzâ prsk ne jenja.
Al po stepi razpline se

I pritaji, bȑzâ bome,
Mili mu se, što ponese
Šumeć moru Kaspijskome:

„Oj, razmakni s', more drevno,
Trud na dugu dug mi putu,
Valovlje mi daj da revno
Odmori se u tvom skutu.
Rodjen pri dnu Kazbek-gori,
Oblaci su dojilje mi,
Sam se čovjek sa mnom bori
I slobodu uspreže mi.

Darijelski krš podrovah,
Klanac stvorih, donieh prudja,
Igračkom ti djeci iz rova
Valovlje te prudjem nudja."

Al se more uz bregove
Sleže, smiri, kanda spava,
A tad Terek hvale nove
Žuboreć mu na sluh dava:

„Još ti nosim poslastice,
Niesu proste, mar ti znati,
Kabardinčev trup i lice
S razbojišta nosim ja ti.
Na oklopnici ciene drage
Nalakticam na obima
Stih Korana svete snage
Zlatom pisan tuj ti ima.
Mrke stegnu obrve si
Izpod brka junačkoga,
Valjda vidjet voljan jesi,
Odkud krv je tekla mnoga,

Oči su mu razvaljene,
Iz njih ljutav još mu vrije,
A od kose namrčene
Pram mu seže niže šije."

Al je more sred bregova
Tiho, mirno, kanda driema,
Tad se Terek zavjetova
Dar mu dati, kakvog nema:

„Ču li, more, dara nuto
Dražega ti od svih inih,
Dosle tajih dar taj kruto
Porečkoj mi naselbini:
Primičem ti na valima
Mlade trup kozakinjice,
Trup sa bielim njedarcima,
Kom je bliedo, tmurno lice,
Kom je kosa svjetloplava,
Oči snene, začarane,
Kom iz prs'ju obla stava
Krvca mlazi male iz rane;
A za mladom tom ljepotom
Ni onaj jedan ne zaplaka,
Ne zarida za sirotom
Grebenskijeh drug kozaka,
Kog handžarom tamo u kraju
Skide s konja, skide s glasa
Ljut Čečenac na okršaju,
Pa tad i njoj ne bi spasa!"

Umuknuo potok ljuti,
Svrh njeg biela poput sniega
Glava tegla se uzdignuti
I zanjihat, plinut htjela.

To kad more ču i vidje,
Navrla mu strasti plima,
U susret joj burno izidje,
Zagrli ju valovima,
Razigra se, uzradova
Uzbibano strašću more,
Unielo je bez svatova
Sudjeno si zlato u dvore.

Duma.

(Lermontovljeva.)

Pečaljiv gledam na to naše pokoljenje,
Budućnost vidim pustu mu i tamnu skroz,
Gdje pod bremenom spoznaje i sumnje stenje
I dangubeći stàrî, stàrî, da je grôz!
Obilnost u nas manâ, još za malih noga
Otaca manâ, a i starački nam um!
Dosàdljiv viek nam, kô bez konca ravan drum,
Kô duga čast u tudjina svečara koga.
Ravnodušne na dobro, na zlo — baš sramota —
Bez borbe vrag na prvom borištu nas smota;
Baš tako voće, prije reda zrelo,
Nit očma milje nit je ustma slast,
Za cvata, već je žutjet započelo,
Rumeni li se drugo, trulu mu je past.

Izsušile su nauke nam mozag vas,
Zavidljivo smo krili od roda i druga
Sve ljepše nade, svaki blagi glas
Pregnuća svete strasti — bojeći se ruga
Junačili se — jedva naslade si gojeć,

Al mlade snage ne umnožasmo si tiem,
Izcrpismo dragotu — zasite se bojeć —
Užitak kašnji vieka osta suh i niem.

Pjesmarstva zanos i umieća tvori
Ne uznose nam duše, um nam nujan, tup,
I zadnja iskra srca jedva da izgori,
Kad tvrdi sabiremo novca kova kūp.
Slučimce mrzimo li, ljubimo li,
Žrtvovat ljubav, zlobu tko je jak?
U duši caruje nam tajni, studen mrak,
Kad za čim ikad srce nas zaboli.
Dugòčasne su predjih zabave nam zdrave,
Blagoumna i djetinja im zanoviet,
Jurimce u grob ćemo bez sreće i slave,
Posmješljivo na starji obziruć se sviet.

Zaboravljeni skoro — bez traga i glasa —
Svoj izvit ćemo viek, doteći tečaj lud,
Ne zamisliv nit jedne plodne misli spasa,
Ne vriedeć niti truna genija nam trud.
A sinovi će prahu suditi nam strogo,
Napisat će nam na grob gorkog srdca riek:
Nemarce da smo dana potratili mnogo,
Ne ostavili djeci dobra — ni za liek!

Prorok.

(Lermontovljeva.)

Kad nekoč pregnu višnji Bog
Učinit prorokom me svojim,
U ljudî ja od časka tog
Čudakom zazornim se brojim.

Navieštat svietu ljubav stah,
Vrednoću jasnu pravde same,
A bližnji jure eto na,
Nabacit kamenjem se na me!

I lugom posuh kose pram,
Okrenuh ledja gradskim stanom,
U pustinji da živem sam
Kô ptica hranjen božjom hranom.

I vršah ondje božji sud,
Pokorili se zemski stvori,
A sjajnih zviezda jato tud
S nebesa titrimce mi dvori.

U zavičajni kad li grad
Namjerce noge me donieše,
Tad starci naraštaj si mlad
Ovako svjetovat uzeše:

„Sljepote primjera vam gle!
Užitak htjevši da pregori
Taj ludjak putio nas sve,
Na njeg'va usta Bog da sbori.

Promotrite ga, djeco, malo,
Zar nije nujan, hud i blied,
Čudačak sguren, slab i sied,
A prezirati sve ga stalo!“

Uznik.

(Lermontovljeva.)

Daj otvor' mi uzi vrata,
Na bieli me pusti dan,
Pust' me do mog mila zlata,
Gdje me čeka konjic vran!
Daj, da sladko ljubnem lice
Crnog oka dražestnice,
Tad na vrancu srećan vele
Da poletim poput striele!

Okna su mi previsoka,
Vrata b' jedva skrhô grom,
Zlato mi je crnog oka
U daleku dvoru svom.
Razuzdan mi konjic pase,
Samcat pase, sigrava se,
Veseo ti juri stepom,
A vijori kroz zrak rêpom.

Usred golih, usred niemih
Zidinâ sam jadan sâm,
A u mraku svjetiljke mi
Umirući škilji plam;
Čujem samo topot vani
Stopâ skladno udaranih,
Stražar noćnoj po tišini
Stražeć bdjeti tuj se kini.

Željkovanje.
(Lermontovljeva.)

Te me uze izbavite,
Nek mi svane vedar dan.
Nek u susret meni hite
Moja dika i konj vran!
Dajte bar mi toga vranca
Pojahati niz to polje,
Lišite me težka lanca,
Dajte tome vieku volje.
Kojano me minu već.
Dajte čamac od dasaka,
Kakvo trulo veslo bar,
Dajte jedra stara, laka.
Što ih nije bacit kvar:
Da se pustim mora širom,
Na slobodi da se sâm
Ljutoj buri, strašnim virom
U vis, na dno bacat dâm,
Da se otmem tuzi, nuji
U strahoti na oluji!

Dajte meni biele dvore,
A oko njih zelen lug,
Da u hladu snatrit more
O ljepoti vilin drug;
I vodomet od mramora
Neka prska usred dvora,
Nek rominja, u moj raj
Neka sipa rose sjaj,
Neka stvara zore hlad,
Nek me budi na liep rad . .

Kozačka.

(Lermontovljeva.)

Buji, paji, moje zlato,
Usni u čas taj,
U zibku ti umiljato
Mjesec nasla sjaj.
Bajat ću ti liepe bajke,
Zažmi očma gled,
Slušaj pjesmu svoje majke,
Usnut ti je red.

Po kamenju Terek struže,
Pljuska, šumi, vije krug,
A Čečénac stienom puže,
Oštrî nož si dug.
Otac ti se junak broji,
Poginu ti star,
Usni, daj se upokoji,
Usni u taj par.

Mlad ćeš i ti, bit će kada,
Junak u ljut boj,
Zajašit ćeš konja tada,
Nož naoštrit svoj.
Bojnu sedlu podvrć ću ti
Krasni vunen sag.
Samo mira slast oćuti,
Usni, sinko drag!

Vitez ćeš se prikazivat.
Dušom kozak vȁs,
Prolazeći sjetan bivat,
Rukom zdravit nas.

Koliko l' ću suza prolit
Ja uz oprost taj?!
Sokole mi, daj se umolit,
Spavat počimaj!

Ne ću tuzi moć odolit,
Nit se podat snu.
Vâs ću dan se Bogu molit,
Noć nagadjat svu:
Gdje i na kom strašnu mjestu
Onda ćeš mi bit.
Za brigu jer ne znaš čestu,
Počmi, dragi, snit.

Na put ću ti dati sliku,
Sliku svetca tvog,
Nek ti bude štit vojniku,
Drag te čuvô Bog.
U boj krećuć preopasan
Sjet' se majke blag!
Sad već usni, cviete krasan,
Usni, sinko drag!

Angjeo.

(Puškinova.)

Angjelak raju s uvratina
Ponikce glavom nježan sjao,
A demon, smutljiv stanar tmina,
Nad pakla bezdnom zirkat stao.

I duh taj sumnje, duh taj nieka
Čistoće duha motrit uze,

I smiljaj na njem srca meka —
Prepozna tužan demon suze.

„Oprosti", reče sborom brzim,
„Ti zahman meni sjao niesi:
Na svietu što je, sve ne mrzim,
Ne prezirem vas na nebesih."

Škotska pjesma.

(Puškinova.)

Osjetio gavran glad,
Leti k drugu u gust hlad,
Pak mu grakće: „Druže vrani,
Nadaš li se igdje hrani?"

Njemu veli mrki drug:
„Nije do nje put nam dug.
Rakiti nam eno u sjeni
Leži junak umoreni.

Kako s' po kom dosta zla,
To junakov sokô zna,
Zna mu vranac brz kô ptica,
Zna mu žena nevjernica."

Sokô leti u svoj lug,
Vranca jaše lukav drug,
Žena čeka dragog svoga
Živog — a ne pokojnoga."

Pjesniku.

(Puškinova.)

Ne gramzi, pjesniče, za pažnjom roda!
Uznošljiva ti hvala za tren mine,
Glupakov čuvši sud i rûg množine
Nek nemiru se duša ti ne poda.

Samòtuj, caruj! Zlatna ti sloboda
Nastupit pute, kud ti um se vine,
Dotjeruj ploda umnoga vrline,
Nit treba da te nagrade gospoda.

Ti sam si sudi od svih drugih strože,
Nagradjuj sam se, trud li ti se mili,
I ako rodu dobro doći može.

Ne brani s tog goròpadnoj im sili,
Da pljuje na oltar, tvoj gdje oganj gori,
Da djetinski se kobači i kori!

Jadika.

(Puškinova.)

U pustoši neplodnoj i goloj,
Na tvrdini razpukloj s vrućine
Jadika je, kano nemio stražar,
Stala sama na svem onom kraju.

Priroda ju žedjajućih stepâ
Rodi na dan najljućeg si gnjeva,
Zapoji joj mrtvu zelen granja,
Zapoji joj i sam korien jedom.

Kaplje jeda kroz koru joj pište,
Na suncu se tope, skupljaju se,
Otrovna se tieč ta noću stine,
Stine gustu prozirnu u smolu.

K njoj ne leti ptica, k njoj ne teče
Ljuti tigar, samo vihor mračan
Na to smrtno nasrće na stablo,
I brž' mune, s dotika već sbunjen.

Kad li oblak tud i natumara
Driemajuće lišće joj orosit,
Dažd jedovit njoj sa ogranaka
Curi nice gorući u piesak.

Ali čovjek čovjeka vam posla,
Vlastnim k stablu uputi ga migom,
A taj namah poslušnik poteče,
Sjutra dan se, otrov noseć, vrati.

Ah, donese jadnik smrtnu smolu,
I još granu s uvehlim joj lišćem,
A na čelo bliedo eno znoj mu
Uze teći potokom studenim.

Jed donese, snemogne i legne
Dvorcu pod svod na liko si meko,
Rob taj umre do nogû si knezu,
Gospodaru još nepobiedjenu.

A knez tieme otruje si jedom
Perne one poslušnice striele,
Strelicama namiče pogibelj
Susjedima s' u tudjini tamo!

Zapis.

(Puškinova.)

Gdje od vajkad more pljeska
O stienu si lomeć moć,
Gdje se mjesec divno ljeska
Kroz maglenu sladku noć,
Haremom se gdjeno mami,
Uživa si Ture raj,
Ondje mila milo dà mi
Grleći me zapis taj.

Milo mi je besjedila:
„Čuvaj zapis, svetu stvař,
U njega je tajna sila,
Milka ti je moga dar.
Od bolesti i od smrti,
Na buri te, dragi, znaj,
Vihor strašan kad zavrti,
Ne će spasit zapis taj.

Bogatstva ti iztočnoga
Ne domami u dom tvoj,
Nit ti svieta moslimskoga
Ne pokori snagom svom;
Niti na grud vierna druga
U sjeverni doma kraj
Iz tudjeg te, tužnog juga
Ne dovuče zapis taj.

Premamnice kad li oči
U te upru čarni gled
I u mraku druga skoči
S usta tvojih kušat med

Od griešna te prestupljaja,
Nov da ne snadje te vaj,
Od izmjene, pozabljaja
Čuvat će te zapis taj."

Čast u Petra Velikoga.

(Puškinova.)

Zastave se Nevom viju
S bojnih ladja i čamaca,
Razliežu se pjesme sviju
Krmilara i vozaca.
U carskih je čast to dvorih,
Tu se buči, žamor sdieva,
Grmljavinom grad se ori,
Potresa se pràskom Neva.

Zašto časti, gruva hitci
Car u gradu svome novu?
Koj je povod palbi, vici,
Bojnih ladja takvu splovu?
Zar se opet proslaviše
Ruski brodi, ruske žide?
Pobiedjen li Šved je više,
U nas mira prosit ide?

Brod li u kraj otet Švedu
Prigna Brantov iznenada
I u susret podje djedu
Svakolika flota mlada?
Unuci li sokolovi
Pred starcem su u red stali,
Umlju l' u čast, s kojeg slovi,
Pjesma ječi, top se pali?

Car li slavi god'Poltåve
I sva jeka o tom glasi,
Države si gdje i glave
Car od Šveda Karla spasi?
Ili rodi Katarina?
Il je slava u tih dvorih
Imendana caričina,
A čudotvor, div joj dvori?

Ne! — Već car se s podanikom
Miri u slast duša sviju,
Radostnim si kliču klikom,
Iz peharca jednog piju;
Car to Rusu drago slovi
I u čelo cjeliva ga,
Izmirbom se slave dovi,
Kô da zemlji nadbi vraga.

S toga šum taj i ta vika
Petrovu u gradu novu,
S toga tutanj, svirka, cika,
To je povod ladja splovu,
S toga u čas zanosa je
Carska čaša puna vina,
S tog se Neva na sve kraje
Stresa, ori grmljavina.

Španjolska romanca.

(Puškinova.)

Uz noćni mir.
Vjetrica pîr
Tu mi
Šumi
Gvadalkvivir.

Mjesečina nasta jasna,
Čuj . . . gitare tihan glas!
Španjolka je mlada, krasna
Na balkonu u tinj čas.

Uz noćni mir,
Vjetrica pir
Tu mi
Šumi
Gvadalkvivir.

Skin' ogrtač, razkošnice,
Kano žarki zasjaj dan,
Kroz te šibke željeznice
Nožku divnu prodjen' van!

Uz noćni mir,
Vjetrica pir
Tu mi
Šumi
Gvadalkvivir.

Rusalka.

(Puškinova.)

U lug tamni do jezera
Kalugjer se negda skloni
Postit, molit; sviest ga tjera,
Da se trapi, suze roni.
Lopatom je drugda pako
Starac sam si i grob kopô,
Ne bi li ga skončaj kako
Ugodnika božjeg dopô.

Jednom ljeti, a na pragu
Kolibice nizke svoje
Molio se Bogu dragu;
Lûg se u mrak odio je,
Pram se magle vodom sterô,
Više oblaka mjesec sjao
Pavedrinom, u jezero
Kalugjer je gledat stao.

Gledô nerad, niem sa straha,
Ne shvaćao sebe sama,
Val uzkipi onog maha,
Pak se opet smiri namah,
Te nut laka poput sjena,
Biela poput biela sniega
Izplinu mu naga žena,
Sjede mučke na kraj briega.

Pram si češlja meke kose,
Motri starog pustinjaka,
Starac u nju zagledô se,
Drhće strahom nejunaka:
Mahati mu rukom stala,
Mignula mu glavom vidno,
U čas, kanda b' zviezda pala,
Klisnu, štuče u val stidno.

Svu noć starac nije spati
Sav dan nije molit mogô,
Svak u misli pogled svrati
Na ljepote čudo mnogo.
Eto na lug opet tmine,
Jezerkinja opet biela
U čas divne mjesečine
Jezeru je na žal sjela.

Gledne, migne i pód šalu
Cjelune ga iz daljine,
Igra se, u struj pljesne valu,
Kikoće se, zvat ga kine,
Djetski plače, cmizdreć vikne:
— Kalugjere, k meni hodi! —
Namah opet u val džikne,
I tišina tud gospodi.

Starac treću večer jasnu
Očarana blizu žala
Sjedeć čekô vilu krasnu,
Tama lugom tamnovala.
Zora progna noćnu tamu,
Nesta traga kalugjeru,
Siedu njegvu bradu samu
Djeca vid'la u jezeru.

Kavkazki zarobljenik.

(Puškinova.)

I.

Do čadora čador stoji,
Do Čerkeza Čerkez sjeda,
Ter ih pričat koj zareda
O navalah, ljutih bojih,
O krasoti kónjâ vranih,
O azijske milju svike.
Spominju se prošli dani
I juriša grozne vike,
Vodja, vještak ovijani,
Šaška, ljuta posjeklica,

Neuminljiv shvaćaj striela,
Uništenih požar sélâ,
Crnih očju robinjica.

Na dugačko poviest snuju,
Mjesec noćnu sja kroz maglu,
Iznenada blizu čuju
Konjanika trku naglu.
Čerkez roba mlada vuče,
„Rus je!“ glas taj svuda puče,
I sve selo tamo vrvi
Gledat čudo čudno sviema,
Gledat roba hladna, niema,
Kanda duše u njem nema,
Toli blied je uz mrlje krvi.
Ne vidje im gnjevne oči,
Ne ču grozne prietnje više,
Smrtni san mu tielo koči,
Mrzlim dahom jadnik diše.
Dugo tako jadan li je
U nesviesti mračnoj toli —
Podnevno ga sunce grije,
Donosi mu jenjaj boli;
Mlada mu se duša vrati,
Uzeo se budit malo
I sam sebe osjećati,
Sunce ga je ogrijalo.
Digne visu slabo oko,
Gore strše svud visoko,
Klisure su do oblaka:
Razbojničkoj gniezdo četi
A Čerkezu tvrdja jaka.
Tad se junak jadu sjeti,
Odzivlju se muke njeg've,

Zazveknu mu iznenada
Na nogama težke negve . . .
Sve mu, sve mu na um pada,
U nevid mu narav ode,
Pak se prašta od slobode:
Rob je!

Tuj ga bieda skuči,
Ogradjen je oštrim koljem,
Nigdje straže cielim poljem,
Pusto selo mûkom múči.
Svud zelena pred njim trava,
Kud ravnica puče dolom,
Vrh do vrha glavom golom
Gorsko bilo urešava;
A puteljak izmedj gora
U daljini tavnoj gine,
Mladog roba, kano mora,
Čudne misli more, kine:
U Rusku je, onud ući,
Gdje mu zače plamna mladost
Brige ljute ne znajući,
Gdje ga prva nadje radost
I milo mu milovanje,
Gdjeno težko stradat zače,
Gdje ga svlada bezufanje,
Na oku mu suza sinu,
Gdje mu milo spominjanje
Prošlosti se u mrak vinu.

Spoznao je sviet i ljude,
Ljudske sreće slabu mjeru,
Prijatelja malu vjeru,
Ljubavi si sanke lude.

Mrzilo ga oholjenje,
Rug i sladki prigovori,
Zavist žuta, dvostručenje,
Kleveta po tudjih dvorih:
Svieta s' mahnu, narav grli,
Odnemari domovinu,
Za slobodom brz se vinu
U sviet strani mladić vrli.

Dokrajčio . . . cilj željenja,
Kudgodj nagnu, umače mu,
Posljednja mu snatra jenja,
Bolnu njemu kraj je svemu.
Rob je. Klonu na tvrd kamen.
U mrak da mu, želi jadan,
Ugasi se žića plamen,
Želi leći u grob hladan.
Sunca zrake već uzmakle,
Iz daleka j' žamor čuti,
S polja sviet se doma puti,
Već se s bliza kose cakle,
Već ih eto; ognji planu
Te zaniemi za tiem selo,
A domari liegat stanu,
Počinkom da kriepe tielo.
Gorsko vrelo prska, nagli,
Niz golet se splazit trsi,
Pak se biele već u magli
Kavkazki mu mrtvi vrsi . . .

Tko li na toj mjesečini,
Tko to noćnoj u tišini,
Tko se k sužnju kradom krade?
Rus se panji, sluša, šuti,

Tad ga miljem tihim smutí
Čerkezkinje pozdrav mlade.
Múčeć motri dievu krasnu,
Misli, da ju vidi na snu,
Da ju spomen na san dade.
Pram mjesecu sinu lice,
A na licu milost pusta,
Do njeg blizu kleknu nice,
Navrže mu vrč na usta
Lasti milom ruke tije.
Rob i piti zàboravi,
Žednom dušom glase pije,
Kojim mu se djeva javi,
Žarke pije oči dvije.
Ne razumje sbor joj živi,
Al žar lica, pogled mio,
Glas mu sladak besjedio:
„Živi!“ i tiem rob oživi.
Mlad iz liepe pije ruke,
Snagu pićem budi, nadi,
Utrobu si blaži, hladi,
Gasi žedju, gasi muke.
Na tvrd kamen glavom klonu,
Slab je tielom bolujućim,
Pogledima umirućim
Gleda vazda djevu onu.
Dugo, dugo uz bok njemu
Sjedeći je boravila,
Uz milost je njega niemu
Razgovorit voljna bila.
Usta njena nehotice
Slovit počmu slast, milinu —
Uzdah prodre, plane lice,
Na oku joj suze sinu.

I dan po dan prolazio,
Okovan je sužanj stadu
Diljem gora pastier bio,
Pećinama u hladu
Od žege se sunca krio,
A čim mjesec izišô bi
Sjat po gorskih mrkih sglobih:
Djevojka se staze hvati,
Medice mu, vina nósâ,
I mirišljiv kusak sati,
Od bieloga krušac prosa.
Večera im tajna zače,
Milim gledom zasladjena,
Nepojmljenu rieč tumače
Oči im, prsti i ramena.
Zapjevaju usta njena
Gružku, vesô glas zaječi.
Il mu sluša, pamti rieči,
Mnogom pomnjom nestrpnosti.
Prvi put joj blaga duša
Ljubav ćuti, sreću kuša.
A Rus mladić davno dosti
S ljubavi se plamom prosti,
Ne mož' pravo da s' odzove
Uzplamaju duše ove,
Valjda s' žapa nevrstnine
Strast obnovit iz davnine!
Mladost gdjekad nit sva mine,
Nit nas liši svakog mara;
Liepe svieta tog miline
Usreće nas i kog stara:
No ti, živa paljevino,
Ljubavi nam prva, zlatna,

Prva srca ti žestino,
Ti si jedna nepovratna!

Rus nam s tanka pouhvanja
Nevoljničtvu privikô je,
Težke muke očajanja
U dnu duše krije svoje.
Ponajviših hridî što je,
U hlad tamo podranio,
Nepokretljiv u vis gledi
Na daleki vienac cio
Gorâ sinjih, rujnih, siedih.
Pogleda li prekrasnoga!
Priestol to je vječnog sniega,
A oblaci više njega,
Misliš, sežu u dom Boga.
Div taj Jelbrus u sredini
Caklastim se ledom kriesi,
Dvoglav srebrn ptić se čini
Galeb leteć po nebesih.
Uzbuni l' se narav ciela,
Prvi l' grmljaj začuje se,
Mladi Rus nam povrh sela
S vrha gore ne miče se,
Pod noge mu oblak gmiže,
Prašina se s plàse diže;
Jelen skače niz strminu,
Traži plašljiv okapinu;
Orô plaho krila stresa,
Klikće s rta u nebesa.
Topot konja, rika stada,
Sve oluje buku gluši;
Škrone kiša, eto gràda,
S oblaka se naglo ruši,

Màja suklja niz goleti
Te starovjek diže kamen,
Kiša riekom teče, leti,
Sužanj sjedi gore stamen
Na toj burnoj samcat sloti,
Žarkog sunca zrake želi,
Pak se prošloj toj grozoti,
Bure buci i strahoti
Svesrdice naveseli.

Naš sjevernjak iz Evrope
Narodu se tome čudi,
Odgoj, vjeru, narav ljudi
Motri s visa, kud se pope.
Mili mu se ta prostota,
Sviet dočekljiv, boja želja,
Noge spretnost i lakota,
Ruke sgodnost, jakost velja.
Rado zirnu iz svog kuta,
Gdjeno Čerkez stepom munu
Kano s neba striela ljuta
Taj šubaraš u kožunu.
Sguren u luk poljem juri,
U stremen se upre lako,
Amo, tamo dospjet juri,
Za rana je vojnik tako,
A divote nij' zacielo,
Čerkezko je što odielo,
Oružje mu što je sjajno
Drage ciene, svikom bajno:
Puška, tobô, oklop vitak,
Luk i striele, handžar bridak,
Arkan, sablja kriva stasa,
Pripasana oko pasa.

Nij' mu nikad dotežčalo
Pješke-bit se, il na vrancu,
Te u smrtno srnut zjalo:
Junak ti je nalik stancu.
Sve mu blago konj je čili
Divlje ćudi s divljim krili,
Taj kozaku strah svedjerni,
A Čerkezu drug je vierni.
U špilji se il u travi
Konj i konjik sakrit svrne,
Te strelimke, je li pravi,
Na došljaka žestok srne.
Od straha ti tudjin trne,
Čerkez okom plane muče,
Jednim mahom samo segne,
Na arkanu već ga vuče,
U propanj mu konjic tegne.
Ognjem sopi neprestance,
Preo griča, blata pregne,
I preleti hridi, klance.
Krvav trag je vidjet svuda,
Stoji tutanj kroz planinu,
Ali potok prieči tuda,
A konj klisne u dubinu,
Na dno dopre tudjin svladan.
Mutnu vodu guta jadan,
Snemogao zadune se,
Smrt se blizu prividjela,
Ali konjic kano striela
Na drugi ga brieg iznese.

A gle tamo inu sliku:
Granatu je bura smreku
Svalila ti u onu rieku,

Mrak se hvata po zreniku.
Ob ogranke momče smjelo
Vješa, čvrstì, navikô bo,
Oružje si i odielo:
Burku, oklop, luk i tobô,
I štit; u val spusti tielo,
Sgrabi stablo, s njime plovi,
Nagadja ga po valovih,
Gluho doba glase sveza,
Nosi brzo val Čerkeza
U onaj tjesnac med dva briega,
Gdje je nasip, a vrh njega
Na koplje se kozak boči
U bûk rieci uprv oči,
A u tavnoj mimo nj' magli
Vrag i striela s riekom nagli...
Što li misliš, moj kozače,
Spominješ li boje davne,
San, izà kog bitka zače,
Službu l' božju vojske slavne,
Rod li? Sni te samo gone..
S Bogom. s Bogom, zemljo blaga,
Otčev dome, tihi Done,
S Bogom, boju, s Bogom, draga!
Došulja se po obali
Vrag osvetljiv. eno striele,
Odape ju, mlad se svali
Kozak niz sip krvav vele.

Al ga uz rod gle i pleme.
Gdje u svojoj Čerkez kući,
Rdjavo li nasta vrieme,
Sjedi oganj sjarujući.
Pa kad putnik, spremiv hata,

Trudjan, mokar udje tiho
Gorom bivši okasnio,
Te se ognja strašiv hvata:
Tad domaćin blagom ćudi
Dočeka vam rad tudjinca,
Mirisnu mu čašu nudi
Napuniv ju punu vinca.
U burku će taj se ovit,
Noć prenoćit tuj na lasti,
A sutradan bez opasti
Ostaviti dom gostovit.

Junačku im mladež gle de,
Gdje na bajram sva se sjati,
Te se igru igrat lati
I pun tobô praznit grede.
Strelicama sa dva pera
Orle s neba skidat smjera,
Il po strmoj s' penje strani
Nestrpna li na znak dani
Niz to polje otisne se,
Jelenâ je, misliš, rulja,
Prašina se u vis kulja,
Tutnjem složnim tlo se trese.

Mir jednòlik slabo prija,
Kad je junak boju vikô,
Iz igre li boj je nikô,
Zrakom šikne sablja zmija.
Sablja šiče, sablja bljeska,
Opako je zlopadenje,
Roblje sieku, roblje stenje,
Veselog li djeci pljeska! —

Rus je uz ćud gledô mirnu
Krvavo im zabavljanje,

Milo i njeg igra, zvanje,
I pogibelj nekad dirnu.
Cesto i on biedjen krivo,
U smrt iduć nije trn'o,
Na ogledu strašnom bivô.
Pogubno je čekô zrno.
Možd' u misli s braćom bio,
Spominjô se dana onih,
Što ih s njima probučio,
Dana li se sjećô bônih,
Kad se j' s nadom razstavio.
Surovost li neizmjerna
Rusa nam se kosnu življe,
Trag taj nare proste, divlje
Zrcala joj iz tog vierna.
Taji múku u duboku,
Što sve smišlja, što li žali,
Nit mu čelu na visoku
Straha, brige opažali.
Te Čerkezi čude s' mladu,
Nahudit mu ne hćedoše,
Ponosu se podadoše,
Roba takva što imadu!

II.

Osjećala s', gorska djevo,
Sreću srdca, ćute svete,
Tvoj je pogled ognjem sievô
Blaženstva i mile sjete.
Uz cjelove mladca nieme
U noćnoj se snebi tami,
Goreć njegom, željicami
Zaboravi sviet i vrieme.
Pak mu reče: „Zlato moje,

Razbistri der oči svoje,
Skloni glavu mojoj grudi,
Rod, slobodu daj zabudi.
Kriti ću se s tobom rada,
Duše caru, srdca diko!
Ljub' me, ljubi; nit je kada
Ljubnuo me mladu iko,
Nit je ikad tihom noći
Koj crnook Čerkez smio
U izbicu moju doći;
Krijah vazda oganj mio
Nelagodnoj u hladnoći.
Znam da otac u čas dani
I brat da me dati kani
U sviet tudji, gdje ću stradat,
Za nemila, za nedraga,
Tko dâ više za me blaga;
Ali ja ću — smrt si zadat.
Čudan mladče, čudnom silom
Uz tebe sam pripojena;
Ja te ljubim, slasti milom
Duša j' s tebe opojena!" ...

A nju sužanj tiho žali,
Pogleda ju milostivo,
Žalost težka na nj se svali,
Što ga ljubi toli živo.
Strven mukom, sudbom biednom
Prošlosti u ponor tone,
Iz oka mu tako jednom
Dažd pregorkih suza škrone.
Kano zrno ubojito
U srdcu ga žacnu bieda,
Te siroti na očito

[illegible] sam povjeda[illegible]
[illegible] u zaborav [illegible] — [illegible]
[illegible]
[illegible] jedan.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] je [illegible]
[illegible]
[illegible] njega.
[illegible] a je mrtva.
[illegible] njega.
Srdce vene — [illegible]

Nesretna ti ljubav što će?
Nesretnoj burne što bjesnoće?
Ostavi me, a znaj [illegible]
Da me s tebe srdce boli.
Nesretnice, zašto prije
Ne vidjeh te krasne, tanke,
Kad još snivaćah želje tije,
Sladke nade, nježne sanke?
Sad je kasno: svaka nada
Izmiče se mrtvu meni,
Sneviče mi slast s nasladâ,
Ćut mi s njege okameni . . .
Mrtvim ustma muka to je
Vruć ti cjeliv dočekivat,
Kad su suzne oči tvoje,
Milošću se ne odzivat.
Izmuči me odpor vrli,
Obuzme me težka tuga,
Kad me tvoja ruka grli,
Bônu dodje na um druga.

A kad medom cjeliva si
Oganj gasiš krvi vrele
I milka ti bježe časi
Brzo, brzo kano striele:
Suze ronim na tišini,
I tad vidim kano na snu
Uzor srdca moj jedini,
Sliku milu, dičnu, jasnu;
Nju si zovem, za njom srnem,
Niem sam, sliep sam i gluh pače,
U naručju tvome trnem,
Tajnu sliku grlim jače;
Za njom, za njom suze teku,
Svud me ona vierno prati,
Na dušu mi svagdje svrati
Muku težku, žalost prieku.
Stoga pust' mi robstva muke,
Tužne misli na samoći,
Spomen-suze, sne mi žuke:
Ti razpršit ne 'š ih moći.
Ti me ljubiš: prost' mi muku,
Praštajmo se, daj mi ruku!
Dugo žensku ćud ne tište
Razstajanja težki jadi:
Od dugčasa, igre radi
Novu ljubav srdce ište!" — —

Djevojka se zabezeknu,
Uzdahnu a ne leleknu;
Motrenja ga čudom kori,
Bliedeć njemu srdce mori,
Drhće tužna, trske slika,
A u ruci ljubavnika
Ohladi se ruka njena,

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] u srdce [illegible]
[illegible] ti se ja poklonila?
Malo [illegible] ja na svojih
Pokoja se sladka užih
Malo [illegible] tebe svojih.
Blažena se s tobom družih
Još [illegible] ih Bog će namjenjivat.
U veselju kraj je moma?
Mogao si obsjenjivat
Neuku me vieku tomu.
Mogô si se smilovati.
Hinit ljubav, slast u smiešku:
Njegom svakom tada ja ti
Kob olakšah sužnja težku.
Nad snom tvojim ja bi bdila,
Branila te od nepokoja!
Al ti ne htje . . . Ali koja
Ta je, ljuba tvoja mila?
Ljubiš, Ruse? Ljubim i ja.
Shvaćam žalost, snošljivost ti,
I ti tuzi mojoj prosti —
Ne zavriedih rugla ni ja.“ —

Mukne. Ronit suze hvati,
Uzdiše i bôno jeca,
Drhće ustma, nogom kleca,
Koljena mu obuhvati,
Jedva diše, duša pati.
Zarobljenik rukom lakom
Podiže ju, pak joj reče:
„Ne plač'; sudbom isto takom

Na srcu me pečal peče.
Ne ozva se duša duši,
Sam milovah i sam stradah
I kô plamen dim utuši,
Tako sa svog ginem jada,
Mrem daleko s nemilošte,
Grob mi bit će ova tvrdja,
A na kostma kasno jošte
Tê će izjedat negve rdja“ . .

Zviezde već se ne vidjele,
Samo malo još se biele
Blistom sniega tê visôči.
Poniklijeh glavâ, očî
Njih se dvoje mučke diele.
Oblazećeg od tad dvore
Ljudi sama sužnja vide.
Eto zore iza zore,
Dan za danom brzo ide,
Noć za noćju robu mine,
Za slobodom zalud gine.
Kad u grmu koza mekne,
Il kroz maglu sajga skoči,
Prepane se, lanac zvekne,
Sluša, da li kozak kroči,
Na Čerkeze da li krenu
Spasit braću zasužnjenu.
Zovne . . . svuda muk je pusti,
Samo mu se ozva jeka,
A zvier glas mu čuvši gdjeka
Klisne plaho u lug gusti.
Jednom ća do nevoljnika
Dopre s gorâ bojna vika:
„Brž' na konje!“ Sve poteče,

Uzdam žvale već zazveče.
Burke crne s', oklop ljeska.
Konj pod sedlom nogom treska;
Sve se selo na boj sprema.
Grne konjik gorskim bilom.
Toj bujici kraja nema,
Utjerivat ide silom
Pokubanjem harač. danak.

Sve utiša, snije sanak
Na suncu se grijuć ćeno,
Djeca naga, mrka eno
Skoče igrat u jedanak.
Sbor oko nje siedih glava
Lulu pije, dim se vije;
Djevojke se načičkale,
Staru pjesmu zapjevale,
Pjesma starcem srce grije:

Čerkezka pjesma.

Noć se smrkla strašna, niema,
Rieka teče romorito,
Umoran ti kozak driema,
Na koplje se boči vito:
Nemoj driemat, moj kozače,
Čuj, Čečenac kroz mrak skače.

Na svom čamcu kozak brodi,
Po dnu rieke mrežu vuče.
Pazi, smrt ćeš nać u vodi,
Mladić tone, rieka huče,
Nije znati, tko ga smače:
Čuj, Čečenac briegom skače.

Kraj Dona je liepo selo,
Cvatu tuda livadice,
Pjeva kolo preveselo,
Bježte, ruske pjevalice,
Jer će majka da vam plače,
Jer Čečenac briegom skače.

To im pjesma. Sunce grije,
Rusu volja bjegati je,
Al mu težki okov ne da,
Od dubine rieke preda . . .
Tad se u mrak zemlja ovi,
Vrsi tavnjet započeli,
Tek se biele čadorovi,
Mjesečinom mraz se bieli.
Jelen driema, hlad mu rieka,
Orlov zadnji klik se čuje,
Kónjâ trku iz daleka
Gorska jeka opetuje.

Nešto šušnu tad iz sela,
Koprenica munu biela,
Eto nje mu tužne, biedne,
Dodje, do njeg mučke sjedne.
U grlu joj zapnu glasi,
Suze sinu njoj na zriećih,
Po prsijeh, po nje plećih
Razpletenih eno vlasî.
Piljak rukom drži desnom,
Lievom nož od samog nàda:
Il u klancu strah ju tiesnom,
Il se krvnu poslu nada.
Glednu sužnja dieva s gorâ,
„Bjegaj," reče, „sad je hora:
Ne će t' Čerkez na put stati.

Al ne gubi časa draga.
Nā ti kindžal — spoznat traga
Ne će noćni mrak im dati."

Piljkat uze poprignuta,
Prvi potez čudno zviznu.
Željeznina zaškrguta.
Čerkezkinji suza briznu —
Negve se ospu i zazveče,
„Slobodan si!" djeva reče,
„Bjegaj!" Ali kroz put punu
Obraza joj muka rije,
Bola sjeknu, vjetar dunu,
Koprenom joj bielom vije.
„Sunce!" Rus joj slovit sunu,
„Tvoj sam uviek, tvoj do groba,
Oboma je poć nam·doba,
Bjegaj sa mnom" ... — „Ne, ne, Rusu!
Mog života minu sladost,
Svu doužih svieta radost,
Zakopane želje tu su.
Zar i mogu? Ljubiš drugu,
Nadji si ju, mar joj steci.
Što da veću tužim tugu?
Što da stradam većma, reci?
Prosti! Ljubeć tebe prati
Blagoslova blag mi ćut!
Daj zaborav', što ja patih,
Daj mi ruku ... zadnji put!"
Širnu ruke i drkćući
Rus sirotu zagrlio;
Cjeliv dugi, cjeliv vrući
Ljubavi im krajem bio.
Za ruke se tužno vȍdê,

Dodju na brieg, njena briga
Milo u rieku prisili ga,
Zaplivao valom vode,
I već na kraj drugi stignu,
Već se penjat uz brieg dignu...
Tad po rieci nešto pljesnu,
Jecaj jeknu u te stope,
Kad se na vrh briega pope,
Ogleda se... brieg se kriesnu,
I polje se puklo bljesnu,
Dokle bistrim okom vidje,
Nje mu nema nigdje, nigdje...
Sve je mrtvo... glasom, činom,
Samo vjetar briegom struže,
A još vidno mjesečinom
Krugovi se riekom kruže...

Dosjeti se. Pak se po tom
S otiem krajem prašta drago,
I sa selom, s čudnim plotom,
S polj'ma, kud je pasô blago.
S brd'ma, kud je vukô negve
Tražeć hlada pokraj vode,
Izjelice dok su njegve
Gorom pieli piev slobode.

Nebom zasja zlatna pruga,
Primiče se dan sve bliže,
Svane. Iza puta duga
Uskok sužanj tamo stiže,
Gdje se iz magle medje znane
Ruske žide svietlijahu,
Gdje po humlju nanizane
Straže baš se odzivahu.

Bakčisarajski vodomet.

(Puškinova.)

Oborena Girej oka
Sjedi dimeć iz jantara.
Dvorani mu bok do boka
Kutreć paze gospodara.
Sve je tiho u tom dvorcu.
A na licu mrku, žutu
Gnjev i pečal vidiš ljutu.
Gdje mu riju obraz borcu.
Tadaj silnik, svladan mukom.
Nestrpnom im mahnu rukom:
Pokloni se dvor sav, bjega.

Eto sada sama njega:
Proste tisnu uzdisaje,
Čelo većma namrgodi
Zasjeniv si srcu vaje.
Tako oblak mračit haje
Svietlo lice sinjoj vodi:
Što l' po duši sad mu gmiže?
Koju misô silno goji?
Na Rusa li vojsku diže.
Il Poljaku zakon kroji.
Osvetom li krvnom plamti.
Urotu li vojske čuknu.
Brdjana li buna buknu.
Genove li premoć pamti?

Ne gine vam za tom slavom.
Susta biti groznim lavom,
Rat ne vitla njeg'vom glavom.

Nevjera je možda znala
Uć u harem potajice?
Bludna, biedna robinjice,
Zar si djauru srdce dala?

Girejeve bule biele
Nit što misle, nit što žele;
Tiho cvatu u samoći,
Uz tu budnu stražu hladnu
Vide: nikad ne će doći
Očajanju kraj beznadnu;
U tom úze dnu zamaklu
Sva krasota slabo blista,
Južnu cvietu kob je ista
Na sjeveru a u staklu.
Tužnoj družbi prodju tieme
Dni, mjeseci i godine,
Neopazce uz to vrieme
I mladost i ljubav mine.

Dan jednolik tuj se vije,
Sve je nujno od dugčasa,
Trom im život haremski je,
Malo kad se radost glasa.
Žele l' dike mlade tanke
Povoljicom tratit danke,
Silan nakit mienjat stanu,
U domjenke, igre banu.

Uz žuber li žive vode,
Što iznad njih biser sije,
Javorikom gustim hode,
Jatomice sbor se vije,
Med njima se hadum koči:
Oprezne mu uši, oči;

[illegible] sve [illegible] [illegible]
Ne [illegible] [illegible] im kradomice:
S [illegible] [illegible] vičan tako
Zna za [illegible] [illegible] kana.
Za [illegible] drugi ne zna pako,
Niti svetog do korana
Nije njemu [illegible] jako
Nit bi bolan rad [illegible]bakô.
Kô tvrd kamen snosi lako
Smieh poruglјiv, zavist, korbu.
Gorke šale zlopadenje,
Priezir, molbe, očju borbu.
Uzdisanje, mrmorenje.
Pozna crnac žensku narav,
Žena stvor je lukav, varav,
Lastuje li, ili pati:
S tog na licu suza njenu
Ni mig crnca ne pokrenu.
Ne vikô im vjerovati.

Kada sunca žar pripeče,
Razpletene kose crne
Kupati se ženskad grne:
Pršteć s visa točak teče
Na ljepote zanosite.
Stražar igru vidi, čuje,
Mrtva srca i on tu je,
Čarobnice nage gleda.
Nit si noćju mira ne dâ,
Dokrada se svakud taki,
Haremski ga sag ne oda,
Kad od vratâ k vratma hoda
Oblazeć im i log svaki,
Vječnom brigom striže, gmazi,

Zenam kana na san pazi,
Svaki žamor razlikuje,
Sapu, uzdah, sve on čuje,
Čim se srce očituje.
U zô čas ga ona snije,
Koja dragog ime zovne,
Krit li drugač vrstna nije
Misli svoje preljubovne.

Muku l' kanu plien zadaje?
Čibuk već mu dima ne da,
A do vrata iz potaje
Sguren hadum znak izgleda.
Usta silnik sav zatravljen,
Već su vrata otvorena,
Mučeć ode u sbor slavljen
Onomad još milih žena.

Čekaju ga bezbrižice,
Gdje vodòmet ključa nice,
Na svionim saz'ma sjede
Jatomice — krasnom slikom,
Djetinjskom si lašću, svikom
U dubinu bistru glede,
Kako ribam ribe sliede,
U plovište tada hladno
Spuštaju im nakit na dno,
A dok bulam robinjice
Svud mirišljiv šerbet nose,
K jednu složno pjevalo se
Iz sveg glasa lagodice:

Tatarska pjesma.

Blago nebo tužnu vieku
Olakšicu sûzâ dade,

Blažen fakir, koj na Meku
Nevoljnik se star dokrade.
Blažen, koj' za koran lieva
Podunavljem krv si vrelu,
Njega sreta rajska djeva
Uz dragotu preveselu.

Blažen triput, tko Zaremu
Udomi si u dom sveti,
Tiho s ružom na svom triemu
Stvorit će si raj deveti.

To im pjesma. Al Zarema
Gdje je? Nje nam kanda nema,
Ili možda veće žali,
Što ju pjesma tako hvali?
Kô kad palmu bura svlada,
Ponikla je glavom mlada,
Smrkli joj se oka žari,
Girej bo ju odnemari.

Zamieni ju . . . Koja l' ta je,
Da krasotom tvojom sjaje?
Ljiljanskoga oko čela
Dvostruk pram si u vienac splela;
Oči od dana svietle jače,
Od noći su crnje pače.
Čiji glas se od tvog žešće
Živom željom javljat čuje?
Čiji cjeliv strastan češće
Cjelivu ti dolikuje?
Tko li tvojim moguć biti,
Da prevoljet drugoj hiti?
Ali žestok, brz se riešit.
Prezire te Girej mladu,

Sâm po noćnom tapa hladu,
Nit se um'je milit, smiešit,
Odkad harem svietlo lice
Krije poljske kneginjice.

Iz daleke Marija je
Rodom bila iz domaje.
Nije davno, što je mala
Na domu si rodnom cvala:
Otac s nje je slovit stao,
Radostnicom on ju zvao.
Zakonom je starcu siedu
Djevojčina bila volja!
Brinuo se voljan redu,
Ne bi l' kćeri sreća bolja
I dan dobar uztrajao,
Ne bi li se sudbe radi
Ne starala dana mladih;
Ne bi li joj na um pao
Otčev milak, kad se uda,
Djevojačka dangubica,
Cvieće, sanci, radost čuda.
Al i kakva j' čaralica!?
Tiha j', nježna, ćudi blage,
Golublje joj oči drage.
Što joj Višnji dao dara,
To ga ona izkitila,
Često goste otca stara
Harpe zvukom uzhitila.
Velmože ju nebrojeni,
Bogataši zalud prose,
Zalud mladci s oč'ju njenih
U srdašcu bolu nose.
A njoj tihoj ni u zjeni

Žar se milka ne udomi,
Već za svake dokolice
Za igrom se daj lakòmi
Vesele si uz družice.

Tko se sjeća dana crnih,
Kadno Poljskom Tatar munu?
Po suhoj se tako strni
Oganj širi, jug li dunu.
Liep se u grd kraj izvrni,
Cvjetnjak krasan u trn gusti,
Ni veselit tko se druži,
Lug i selo tugom tuži,
I grad bogat sav opusti,
I osta pusta njena soba . . .
U crkvici dvora toga
Eno smrti tavna loga,
Grb i kruna na vrh koga
Ploču resi nova groba . . .
Otac u njem — kći u kana.
A tko sada tud se baši,
Zatiranja svud se maši,
Pusta s njega stenje strana.

Vajme, dvorac Bakčisaraj
Kneginjicu mladu krije:
Plači, tuži, sudbu karaj,
Marijice, zalud ti je.
Nemilostan Girej nije:
Plač i tuge, suze mnoge
Smućuju ga, san mu krate. —
Na blagoću ćud mu svrate,
Sam napušta mjere stroge,
Mrki stražar ženskinja mu
Nigda uć k njoj vlastan nije,

Ni u njene izbe tamu
Kano druge ne vodi je;
Koj' se drugda toli koči,
Na nju ne sm'je svratit oči.
I po umu ona svojem
S robinjom se kupat kroči, —
I sâm kan se boji bojem
Nju uvriedit nepokojem.
Do najdaljeg kuta doći
Njoj jedinoj slobodno je.
Misliš, zreć ju na samoći,
Svetica da božja to je:
Dan joj i noć svietlijaše
Lampa uz lik gospe naše,
Obrada joj ona b'jaše,
Pokoj duši, krepost volji.
U Boga joj tvrda vjera,
Sva joj duša teži, smjera
Na bliz odlaz u sviet bolji . . .
Tuj sirota suze lije
Dalek drúgâ zavidnicâ,
I dok plam im žari lica,
Dok im njega srdca grije,
Svetost strogu kut taj krije,
Kanda čudo kut taj spasi,
Tako srce, žrtva strasti,
Medju griehom i opasti
Ćud čistoćom ojača si,
Pobožan joj glas se glasi . . .

Noć je, tama već za gorom
Tavridom se širi, gmiže,
A u hladu pod lovorom
Sitnu pjesan slavulj niže.

Iznad gorja mjesec seli,
Vire zviezde sa nebesa —
Od njihova blieda kriesa
Glavica se, drvlje bieli.
Množ se pečâ bielit zače,
Ulicama trka stoji,
Bakčisaraj sav se roji,
Gle, za vilom vila skače:
Proste žene, čim se smrče,
Na večernja siela trče.
Sve u dvorcu niemo šuti,
Harem mirno noćcu bavi,
Tko da tihi mir mu muti?
Sam je hadum još na javi,
Obhodju si baš obidje.
Zaspa — nije san mu pravi,
Pokoja mu nema nigdje —
San mu većma mozag napne,
Izdaja ga svuda ganja,
Kad što škrgne, ili šapne,
U pomoć da zovu, sanja —
Nevjernim si sbunjen sluhom
Probudi se, tare oči,
Priniknuo većma uhom . . .
Mir je, tko će tud da kroči?
Sam vodomet pršti zvučljiv
Iz mramorne skačuć úzê,
A od ruže nerazlučljiv —
Slavuj pjesmom tužit üze,
Dugo hadum sluša glase,
Napokon mu driem nȁdâ se.

Divne li je noć miline,
Iztokom si kraj gdje zovu,

Neosjetce čas tuj mine
Klanjaocu prorokovu.
Svud je lagod u tom domu
U dnu vrtu prekrasnomu —
Harem, kada noć je gluha,
Kada mjesec bliedi sine,
Pun je tajne i tišine,
Pun je sreće mila duha!

Ženskad spava; samo jedna
Snu otima se tiha, biedna,
Usta, podje, zastor diže,
Lagačko se krade bliže,
Uprav k crncu tiho gmiže —
Ali njega s dnevne griže
Polugluhi san već stiže,
Nemilku mu srdce sviknu,
U snu brižljiv uhom striže —
Kô duh ona mimo nj' miknu.

Pred vrati je; popostade,
Ključanici viernoj šaku
Nadnie voljna sgrabit kvaku —
Udje, zirkat, motrit stade.
Strah se tajni po njoj prospe —
Lampa gori samo jedna,
Od svjetla joj tiha, štedna
Svietli tamno slika Gospe —
I krst — slika milja vriedna.
Gruzinkinjo, to ti sve se
U dnu duši odazvalo —
Brzo misô sve donese,
Što je davno prokasalo.

Tiho spava kneginjica,
San joj opet krepost daje.
Nebesnik joj niza lica
Skoroj suzi trag se sjaje.
Povrh cvjetnog tako lista
Od mjeseca kap se blista.
Rajski sinak s raja krene.
Angjeo je tuj na logu.
Suze roni višnjem Bogu
Rad sirote zarobljene . . .
Vaj. Zaremo. što li ti je?
Težki jad joj prsi bije —
Izdaše ju noge veće:
„Smiluj mi se!“ zamoli je
„I ne odbij spas moleće!“
Kretaj, uzdah i rieč glasna
Probude ju tiem iza sna —
Kneginjica plaha sama
Gleda kleklo to čeljade,
Podigne ju ručicama,
Drkćuć ustma šaptat stade:
„Tko si? . . . Zašto nesretnica
Amo dodje? — „Jedina si
Ti moguća, ti me spasi
Uzdajo mi, vjerovanje! . . .
Srećne dane dosadanje
Ja proživljeh, ali, vajme,
Minu moje radovanje —
Pogibam ti. Poslušaj me!

Ja sam rodom iz daleka,
Iz daleka . . . sve mi sada
Iz davnine na um pada —
Sveg se svoga sjećam vieka,

Pamtim gore do nebesa
I bujice pune biesa,
Pamtim crne, guste gaje,
Drugi zakon, običaje —
Ali zašto, kom li sgodom
Razstadoh se s domom, rodom —
To ti ne znam; pamtim mlada
Sinje more, brod u luci
I brodara . . .

A od tada
Ne sjećam se straha, muke;
Milostne sam vodbom ruke
Došla u harem cvasti, ah, da,
Želeć milka slasti velje,
Čekah tako mirna, rada,
Dokle želje ne doželjeh!
Girej rata sit već bio,
Miran htio dan da trati,
Juriš mu se ne milio,
Pak u harem svoj se vrati.
Tad dovedu preda nj' mene,
Žarkim okom omjeri me,
Te mu lica porumene,
Odabra me . . . obljubi me.
Srećni b'jasmo od to doba,
Sreći našoj mnoga ljeta
Nema nikoj jad da smeta,
Ni čas dugi, niti zloba.
Ti nam, Mare, dodje za tim,
A tad njeg'va buknu duša,
Buknu ognjem čudnovatim,
Te preljubit sad te kuša —
Mrzi mi usta, što ga kore,

Dosadni mu uzdisaji,
Ne ljubi mi razgovore,
Srdcu momu odziv taji.
Ti ne želiš, da te ljubi —
Znam, da niesi tomu kriva . . .
Ja sam liepa, al me ubi,
Što ti jedna tuj si živa,
Kom ljepota moja gubi,
Opasan mi i led tvoj biva.
Kamo tebi moja žega?
Kako li ćeš svom studeni
Ti razbludit slaba njega?
Moj je, moj je, pust' ga meni!
Moja j' usta on cjelivô,
Meni se je kletvom kleo,
Sve je misli, htienje živo
U jednotu s mojim sveo.
Nevjerom će . . . smesti mene;
Stog me evo raztužene,
Gdje te klekoh zaklinjati:
Jer nit sgrieši, skrivlje čega,
Pokoj, radost daj mi vrati,
Vrati dragog nekdašnjega . . .
Ne izpričaj se, zasliepljena,
Moj je! — Tebe büdi briga,
Plači, mol' ga, preziri ga —
Samo vrat mi odtudjena!
Daj zakun' se . . . Ja sam žena
Za mladosti poturčena,
Ali znadem od matere
Svetu jakost tvoje vjere.
Daj zakun' se njom mi sada,
Da ćeš mi ga vratit rada . . .
Prisiliš li zlom me sgodom:

Siguran je nož mi tada;
Kavkazkinja ja sam rodom!"

Ne mož' za njom dieva mlada,
Uzmače bo brzim hodom;
Ne razum'je nedužnica
Mahnitoga sbora toga,
Dušom strepi stradalica
S glasa čudna, strahotnoga.
Kog da plačuć molit spješi,
Da sramote sad ju rieši?
Čeg se boji? . . . U svom uglu
Bludnoj buli biti ruglu
Na kraj tužnih, mladih ljeta?
Kamo sreće, da u svom pruglu
Nesretnicu ovog svieta
Preda Girej zaboravi!
Prije da ju smrt zadavi,
Neg na ruglo da se stavi;
Marija bi preveselo
S ovog svieta pošla namah —
Sve joj vrieme odnijelo,
Ostala je tužna sama:
Što će pustu sad na svietu?
Doba joj je . . . Zemlju stresa
Duša čista na poletu,
Na mir podje put nebesa. —

Dani minu. Marije nam
Više nije. Smirila se. —
Jače sjaje i raj zjenam,
Kad se u njeg angjel spase.
Što ju smete brzo, lako?
Strah, il bieda, tuga l' niema,
Bolest, zlo li drugojako?

Tko zna? Nježne Mare nema,
Pust je dvorac — biesan s mrza
Napusti ga Girej ljuti,
S tatarskiem četam' brzâ
Tudje zemlje napanuti,
U krvavih množ bojeva
Srće mrk i krvi žedan;
Na dnu srca Girejeva
Sakriva se čemer jedan:
Nastane li sječe vreva,
Sablja li mu već u mahu, —
Upanji se iznenada,
Obzire se, čudno strada, —
Sav pobliedi i u strahu
Šapće nešto, — za tiem moči
Riekom suzâ crne oči.

Zazoran i smetnut s uma
Ne vidja mu harem lica,
Samo stražar tuda ljuma,
Motri brige mučenicâ.
Med njima vam Gruzinkinje
Davno nije. Sužnji čili
U more su bulu sinje
Nemilice pȍhitili.
Kad se Mara prestavila,
Svrši bula istog sata,
Kakva joj je krivnja bila,
Sustiže ju takva plata.

Dugo Girej kavkazka je
Pustošio sela, kraje
Blizu Rusa naseljenih,
Za tiem sjetan doma pridje,
Marijinoj uspomeni

Od mramora točak zidje
U kut dvoru usamljeni:
Krst na točak postavio,
A svrh krsta mladj je dio.
(Znak smionstva nevidjeni,
Plod neznanstva posve grda.)
Tuj je napis; jedko vrieme
Još mu traga ne pohrda,
A za tudjim pismom tieme
Struji voda po mramoru —
Na redove one nieme
Roni suze u žuboru.
Tako majke sinke žale,
Što za rata poskapaju.
Djevojke su na 'nom kraju,
Što se j' sbilo, dočut znale,
Te vodomet pri saraju
U suzomet izvrtale.

Sjevera se svoga manuh,
Čašćenja im dosadnoga —
Nastavljanjem puta svoga
Na zabitni dvorac banuh.
Bakčisaraj to bijaše, —
Gdje se nekad častijaše
Tatar ljuti, bič zemalja,
Gdje je srkô divne slasti —
Slaveć bitke, siev sabalja.
Jošte mire one lasti
Kroz te izbe, nasadjaje,
Povisoko trs se spleće,
Pršti voda, cvate cvieće
Sa zida se zlato sjaje,
Rešetka se vidi stara,

Robinja se negda stisla
Prebirati za njom čisla,
Sitno zrnje od jantara.
Tuj i kansko vidjeh groblje,
Zadnjeg stana sjaj, udoblje.
Nadgrobnoga bilo stienja
Mramor-čalmom vjenčanoga,
Ljudske sudbe bilježenja
Spominjućeg djela mnoga.
Gdje su kani, gdje je harem?
Sve je tiho, nema buke,
Sve je prošlo, nečeg barem
Dostadoh se uz te muke:
Miris ruže, prsak vode
Nanose mi nehotice
Na um prošlih dana sgode.
Evo neko tavno lice,
Evo dvorom poput sjene
Munu djeva pokraj mene . . .

Čiju oto sjenu vidjeh?
Kažite mi, čije lice
Sliedilo me svud i svigdje
Neodvratce, ustopice?
Marije li duša čista,
Angjel rajski ni sad ne sni?
Il Zarema ona ista
Kroz pust harem i sad bjesni?

Takvo jednom mene smuti
Krasno čedo žive puti.

Ljubitelj sam vilam, miru,
Slavu, ljubav s uma smećem,
Iz nova se opet šećem

Veselome sad Salgiru.
Idem morskim obalami
Uspomena tražit tajnih,
Tavridski mi val gdje sjajni
Oči puni, srce mami.
Blažen kraju, pun milina,
Živ je gaj ti, živa gora,
Mirisava plodiš vina;
Dol je krasan pokraj mora;
Jug li pirne, sunce l' sine:
Milo putnik razdraga se,
Kad u ranu tihu zoru
Prevali mu konjic goru,
Tik uz ponor ne leca se.
A val mora sinja, naga
Šumi, blista, udvara se
Podancima Aju-Daga . . .

KAZALO.

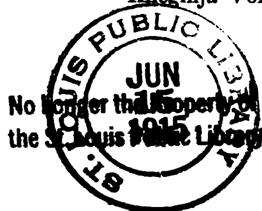
Slovenske.

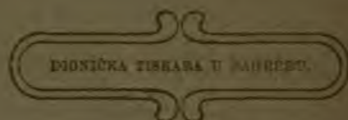
Češke.

Poljske.

Ruske.

DIONIČKA TISKARA U ZAGREBU.

iz pjevao

Ilija Bunjevac

iz

Ogulina

